

Katsaus musiikkialan rahoitukseen

SÄVELTÄJÄIN TEKIJÄNOIKEUSTOIMISTO TEOSTO R.Y.

2012

Leena Hoppania - Soficom Finland

SISÄLLYS

1. Johdanto	3
2. Musiikin toimiala	4
Musiikin alkutuotanto	5
Musiikin esittäminen	8
Musiikin jalostus	9
• Tuottaja	9
• Kustantaja	9
Yhteenveto	10
3. Rahoitus	12
Tulorahoitus	13
Julkinen rahoitus	13
• Yritystuet ja -rahoitus	13
• Apurahat ja avustukset	13
Pääomarahoitus	14
Sijoittaja	14
Bisnesenkeli	14
Mesenaatti	14
4. Muutoksen tuulia eri näkökulmista	15
Säveltäjän elämästä	15
Tulevaisuus muusikoiden silmin	16
Musiikin tuottajan näkemyksiä	17
Musiikin kustantajan tulevaisuus	17
5. Johtopäätöksiä ja esille nousseita kysymyksiä	18
Haastattelut	20
Lähteet	20
Toimijoita	21
Määritelmiä	21

1. Johdanto

Tässä selvityksessä muodostetaan katsauksen omaisesti kuva sekä yksityisesti että yritysmuotoisesti toimivista musiikkialan toimijoista (huomioiden kaikki musiikin lajit), näiden tulomuodostuksesta ja toiminnan luvuista sekä rahoituksesta, johon kuuluvat yksityiset (apurahat, säätiöt, ym.) ja julkiset (yritys- ja liiketoiminnan rahoitus) rahoituslähteet sekä pääomarahoitus (bisnesenkelit, sijoittajat ym.). Lisäksi avataan välillisiä, esim. verotuksen kautta saatavia taloudellisia hyötyjä ja kannusteita.

Tarkastelussa ovat musiikin luomisen ja jalostamisen toimijat (so. musiikin saattaminen esityskelpoiseksi; tekijät, esittäjät, tuottajat ja kustantajat). Näiden toimijoiden rahoitusta tarkastellaan taloustieteen yleisen yritysrahoitusmallin (kuvio alla) mukaisesti. Siinä yrityksen rahoitus on jakautunut kolmeen pääosaan: tulorahoitukseen, pääomarahoitukseen sekä julkisen sektorin kautta ohjautuvaan rahoitukseen, palveluihin ja muuhun tukeen.

Katsauksessa ei oteta kantaa musiikin luomisen tai ammatinharjoittamisen muotoon. Tarkasteluun on valittu rahoittamisen ja sen tarpeiden kehittymisen seuraamiseksi tarkoituksenmukainen näkökulma.

Katsauksen tarkoituksena on luoda raami, jossa voidaan tarkastella musiikkialan rahoitusmalleja sekä rahoituksen kohteena olevien toimijoiden että rahoittajien näkökulmista. Nämä ovat jaoteltu seuraavasti:

1. Rahoituksen kohteet:

- Tekijät ja esittäjät
- Kustantajat ja tuottajat

2. Rahoittajat ja rahoituslähteet:**Yksityiset, kaupalliseen toimintaan perustuvat rahoituslähteet**

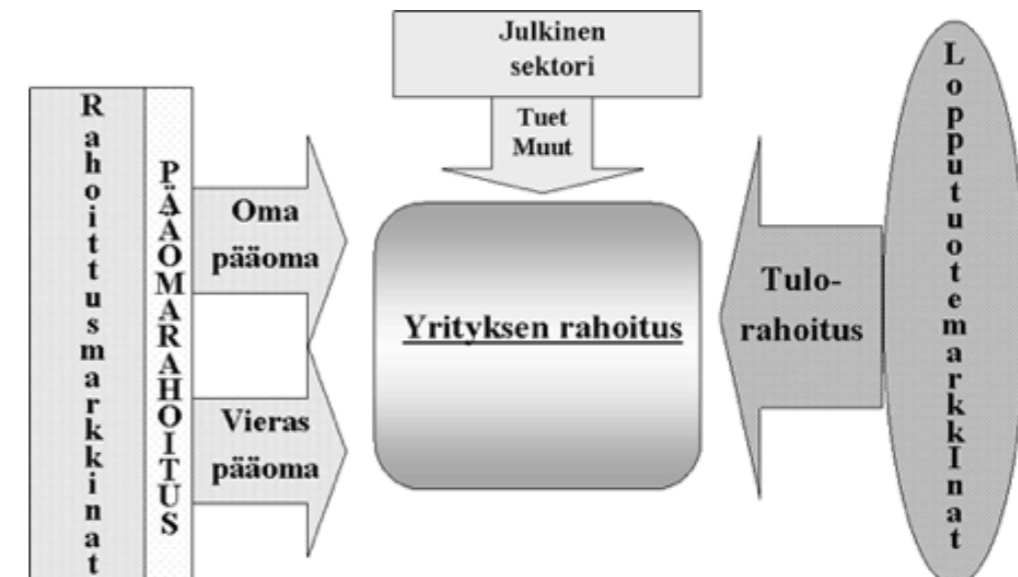
- Myyntitulot
- Esiintymiskorvaukset; keikkapalkkiot, live-esiintyminen
  - Tekijänoikeuskorvaukset
  - Muut tulot ja korvaukset (sis. palkan ja palkkiot)
  - Pääomarahoitus

Julkiset, vastikkeettomat rahoituslähteet

- Yritystuet
- Apurahat (myös säätiöt ja kolmas sektori)

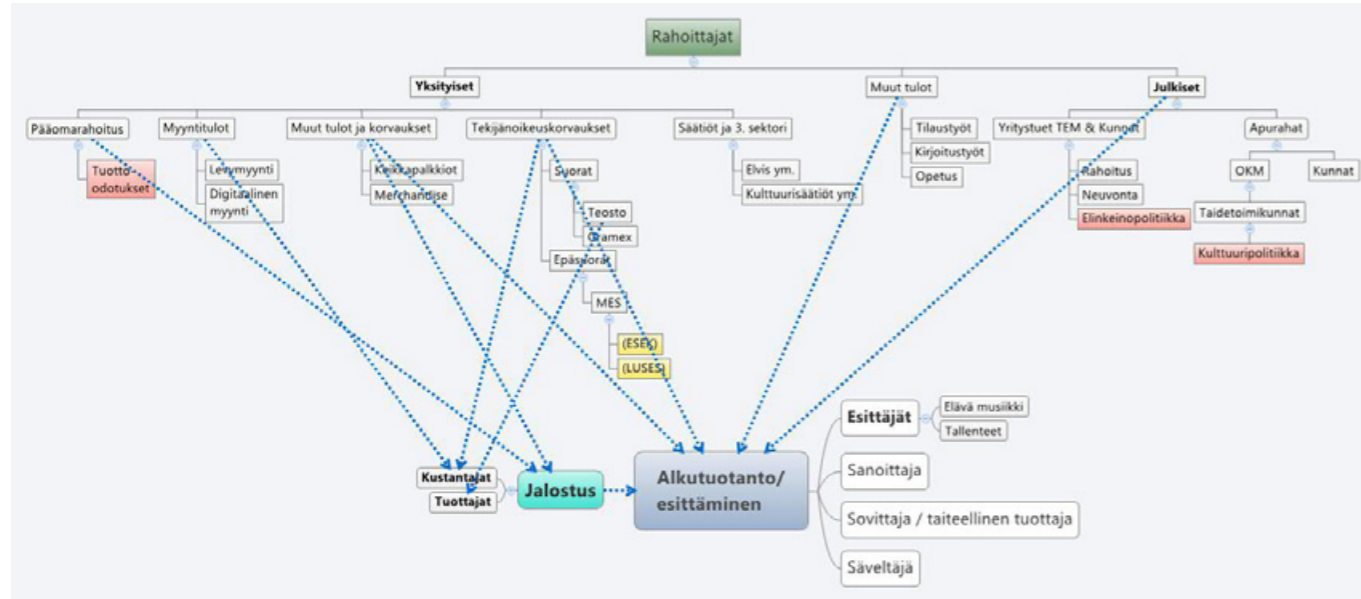
Katsauksessa avataan myös rahoituksen motivaatiota ja tulostavoitteita; esim. kulttuuri- ja elinkeinopolitiikka, tuotto-odotukset tai tuloksellisuuden lajit (taloudellinen, kulttuurinen, hyvinvoinnillinen jne.). Lopuksi hahmotellaan tulevaisuuden suuntaviivoja alan toiminnan ja rahoittajien näkökulmista.

Katsaus on tehty Teosto ry:n toimeksiannosta.

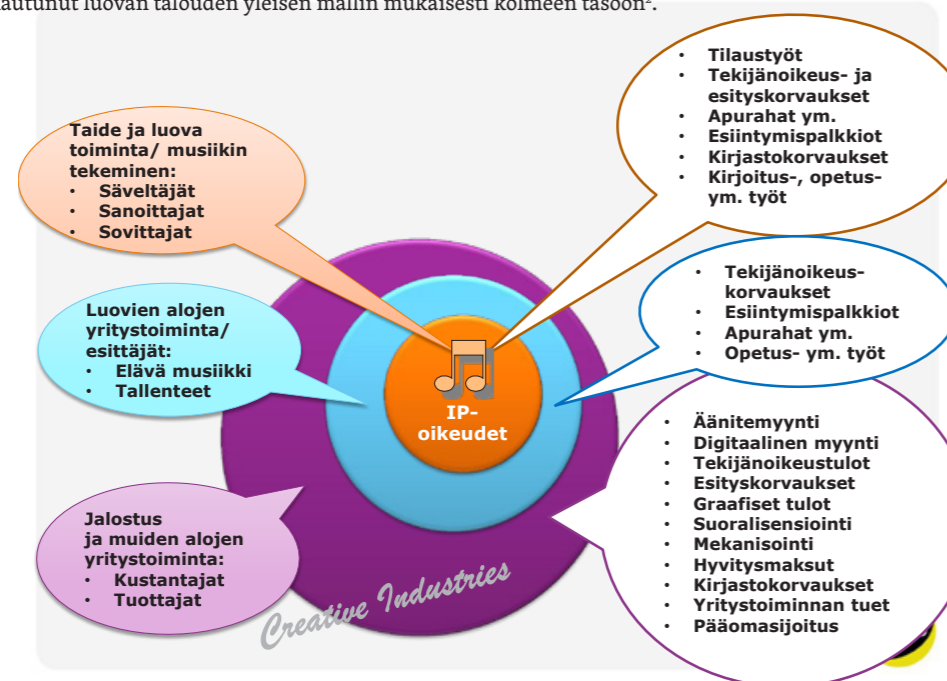

2. Musiikin toimiala

Alla olevassa kuvassa¹ pyritään hahmottamaan tässä katsauksessa käytettyä rakennetta alan tarkasteluun sekä alan ja rahoittajien näkökulmasta että niiden välisistä suhteista:

Musiikin toimiala on jakautunut luovan talouden yleisen mallin mukaisesti kolmeen tasoon².

Luovan talouden ytimessä tuotetaan se perusmateriaali, josta seuraavan tason toimijat (yleensä yritysmuotoisia) muodostavat liiketoimintaa. Uloimmalla tasolla tämä taas tuo yrityksen ydinliiketoimintaan lisäarvoa. Matkalla ytimeä uloimmille tasoille luovan toiminnan tuotteenä syntyneen tuotoksen jalostusarvo kasvaa.

Tätä voidaan verrata arvoketjuun, jossa kuvataan minkä tahansa hyödykkeen jalostumista raaka-aineesta valmiiksi tuotteeksi ja jossa jokainen sen vaihe nostaa tuotteen arvoa.³

Musiikkialalla toiminnan ytimessä ovat säveltäjät, sanoittajat ja sovitajat. Seuraavalla tasolla olevat esiintyjät sekä tuottajat ja kustantajat jalostavat musiikkia levitettäväksi kaikilla kanavilla kolmannelle tasolle; sekä yleisölle että käytettäväksi osana muita tuotteita tai palveluita (esim. mainokset, pelit, elokuvat).

MUSIIKIN ALKUTUOTANTO

Säveltäjät

- Kirjoittavat sävellyksiä. Esittävän taiteilijan roolissa usein myös esittävät musiikkia.
- Saavat elantonsa tilaustöistä, esitys- ja tallennekorvauksista, esiintymispalkkioista, kirjoitustyöistä, lainauskorvauksista, kirjastoapurahan, opetus- ja muista töistä sekä apurahoista, avustuksista ja taiteilijaeläkkeistä.

Sanoittajat

- Kirjoittavat sanoituksia musiikkiin tai antavat omia tekstejään sävellettäviksi.
- Saavat elantonsa tilaustöistä, esitys- ja tallennekorvauksista, kirjastokorvauksista, opetus- ja muista töistä, kirjamyynnistä sekä apurahoista, avustuksista ja taiteilijaeläkkeistä. Voivat olla myös säveltäjiä.

Sovittajat

- Sovittavat musiikkia kulloiseenkin tarkoitukseen; muuntelevat teoksen musiikkia luovasti.
- Saavat elantonsa esitys- ja tallennekorvauksista, kirjoitustyöistä, opetus- ja muista töistä sekä apurahoista, avustuksista ja taiteilijaeläkkeistä. Voivat olla myös säveltäjiä ja/tai sanoittajia.

Säveltäjien, sanoittajien ja sovittajien määrä voidaan arvioida Teoston tietojen perusteella. Teosto kerää näiden tekijöiden puolesta korvaukset musiikin käytöstä ja tilittää ne tekijöille.

Tilityksiä maksetaan niille teoksille, joita on esitetty julkisesti, joita on liitetty tallenteelle tai joita on lainattu kirjastoista.

Vuonna 2011 tilityksiä sai 9 702 kotimaista oikeudenomistajaa – musiikintekijää, kustantajaa ja perillistä. Tekijöitä tästä määrästä on yli 8 000. Noin 600 heistä sai vuoden aikana Teostosta enemmän kuin 5 000 euroa.

Vuonna 2011 Teostoon liittyi 716 uutta musiikintekijäasiakasta. Vuoden lopussa Teostossa oli yhteensä 25 159 tekijäasiakasta.⁴

Teoston 2012 toteuttaman, omille asiakkailleen suuntaaman musiikintekijöiden tulokyselyn mukaisesti 89% vastaajista säveltää, noin puolet vastaajista sanoittaa tai tekee sovituksia. Noin joka neljäs vastaaja ilmoittaa olevansa ensisijaisesti jotain muuta, esimerkiksi esiintyjä, muusikko tai tuottaja. Vastaajilta kysyttiin, mihin musiikkigenereihin tai musiikkityyleihin he tekevät musiikkia. Eniten mainintoja saivat pop ja rock (53% vastaajista), iskelmä (36%), singer-songwriter (27%) ja klassinen/uusi musiikki (22%).

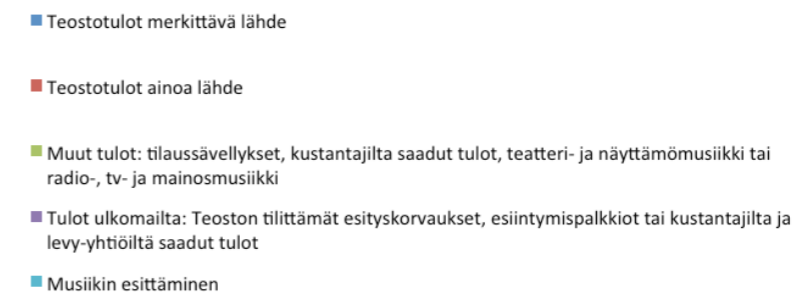
71% vastaajista ilmoitti säveltämiseen, sanoittamiseen ja sovittamiseen liittyvissä tuloissa olevan suuria vaihteluita vuosittain.⁵

Tulorahoitus

Musiikin tekijöiden tulot muodostuvat Teoston kyselyn mukaan pääasiassa eri tyyppisistä ansio- ja elinkeinotuloista alla olevan kaavion mukaisesti.

Kyselyyn vastanneista 55% ilmoitti Teosto-tulojen olevan merkittävä tulonlähde, 8%:lle ne ovat ainoa tulonlähde.⁶

Musiikin tekijöiden tulolähteistä:

Kaavio pohjautuu Teoston tekijäasiakkaiden tulonmuodostuskyselyyn.

Tilastokeskuksen laskelmien mukaan säveltämisen osuus Suomen musiikin talouden markkinoista kasvaa. Vuosina 2007-2009 se nousi 41,3 miljoonasta eurosta 44,9 miljoonaan euroon.⁷

1. L. HOPPANIA 2012. 2. L. HOPPANIA 2012. 3. PORTER, M. E. 1996. WHAT IS STRATEGY? HARVARD BUSINESS REVIEW, NOVEMBER-DECEMBER, 61-78. THE VALUE CHAIN

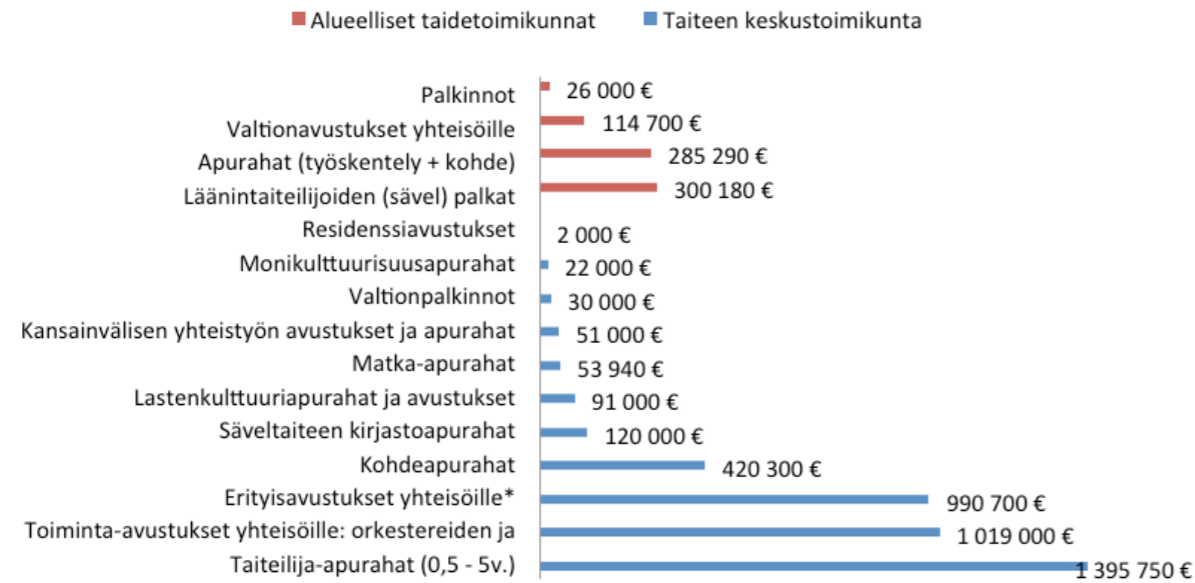
4. TEOSTON TOIMINTAKERTOMUS 2011 5. TEOSTO RY:N VIELÄ JULKAISEMATON KYSELY 6 /12 MUSIIKIN TEKIJÖIDEN TULONMUODOSTUKSESTA. 6. TEOSTO RY:N VIELÄ JULKAISEMATON KYSELY 6 /12 MUSIIKIN TEKIJÖIDEN TULONMUODOSTUKSESTA. 7. AKU ALANEN, 2011. ELÄVÄN MUSIIKIN MARKKINAT KÄÄNNÖKOHDASSA, ARTIKKELI TIETO&TRENDIT 3/2011

Julkinen rahoitus

Apurahoja myönnetään pääsääntöisesti yksityisille henkilöille tai työryhmille.

Taiteen keskustoimikunnan (valtion taidetoimikunnan ja taiteen keskustoimikunta) tuki säveltaiteelle vuonna 2011 oli 4,9 milj.euroa.

Tämä pitää sisällään myös avustukset esiintyjille ja se jakautui seuraavasti⁸:

Lisäksi valtio jakaa vuosittain **taiteilijaeläkkeitä** yhteensä 16,5 miljoonaa euroa. Näistä ei ole saatavissa erottelua taiteenlajeittain.

Muita apurahoja myöntäviä tahoja

Suomen Kulttuurirahaston avustukset säveltaiteille olivat vuonna 2011 yhteensä 1,82 miljoonaa euroa.

Svenska Kulturfonden myönsi säveltaiteelle/musiikille yhteensä 3 430,361 euroa vuonna 2011. Tästä summasta 420.000 euroa myönnettiin 1-vuotisena työskentelyapurahana 20 muusikoille ja 600.000 euroa konserttisellon ostamiseen.

Elvis ry:n perustaman **Georg Malmstén - säätiön** tärkein toimintamuoto on musiikintekijöiden tukeminen jakamalla työskentelyapurahoja. Apurahoja jaettiin 48.200 euroa.

Arthur Fuhrmann - rahasto

Elvis ry:n ja Arthur Fuhrmannin hallinnoiman rahaston tarkoitus on edistää ja tukea kotimaista kevyttä musiikkia sekä tekijänoikeutta. Rahasto jakaa tunnustuspalkintoja kotimaisen säveltaiteen tai tekijänoikeuden edistämiseksi ansioituneille henkilöille. Vuonna 2011 tunnustuspalkintoja ei jaettu.

Juha Vainion rahasto

Elvis ry on ollut perustajajäsenenä rahastolle, jonka tarkoituksena on tukea ja kannustaa kotimaisen kevyen musiikin sanoittajia ja laulun-tekijöitä. Yhdistys lahjoitti rahastolle 2.000 euroa Juha Vainio -tunnustuspalkintoa varten, jonka arvo 2011 oli 6.000 euroa.

Kullervo Linna - säätiö

Vuosittain myönnettävät Kullervo Linnan Säätiön palkinnot jaettiin 2011 kahdelle taiteilijalle (esiintyjä ja tekijä). Molemmat saivat 4.200 euroa.

Suomen Säveltäjät ry:n Sibelius-rahasto

Myöntää työskentelyapurahoja, sävellystilausavustuksia sekä apurahoja Pegasos-rahastosta. Vuonna 2011 myönnettiin avustuksia ja apurahoja yht. 42.000 euroa

Madetoja-säätiö

Apurahojen myöntökohteita ovat: sävellystilaukset, suomalaisen musiikin esittäminen, suomalaisen musiikin äänitteet (rajoitetusti) ja Leevi Madetojan musiikin edistäminen. Vuonna 2011 myönnettiin avustuksia ja apurahoja yht. 49,500 euroa⁹

LUSES, Luovan Säveltaiteen edistämissäätiö

LUSES tukee kotimaista luovaa säveltaidetta jakamalla hyvitysmaksuvaroista avustuksia, joilla tuetaan ammattimaista luovaa työtä ja erityisesti sen esille tuomista. LUSESin tuki vuonna 2011 oli 585.000 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää lisäksi valtionosuudet ja säveltaiteen järjestöjen rahat, joita ei ole otettu mukaan tähän katsaukseen niiden ollessa enemminkin rakenteen rahoittamista. Lisäksi OKM on tukenut kulttuuriviennin kärkihankkeen kautta musiikin kansainvälistymistä. Vuonna 2011 tuen määrä musiikkialalle oli

678.000 euroa, joista 490.000 euroa ohjautui Music Export Finlandin yhteishankkeisiin.

Näiden lisäksi kunnat jakavat erilaisia avustuksia, joista ei kuitenkaan ole saatavissa kootusti tietoa ja tämän tutkimuksen puitteissa niiden yksittäinen kerääminen ei ollut mahdollista. VAKA-hankkeen arvion perusteella kunnallinen tuki ainoastaan vapaan kentän elävälle musiikille olisi noin 4 miljoonaa euroa.¹⁰

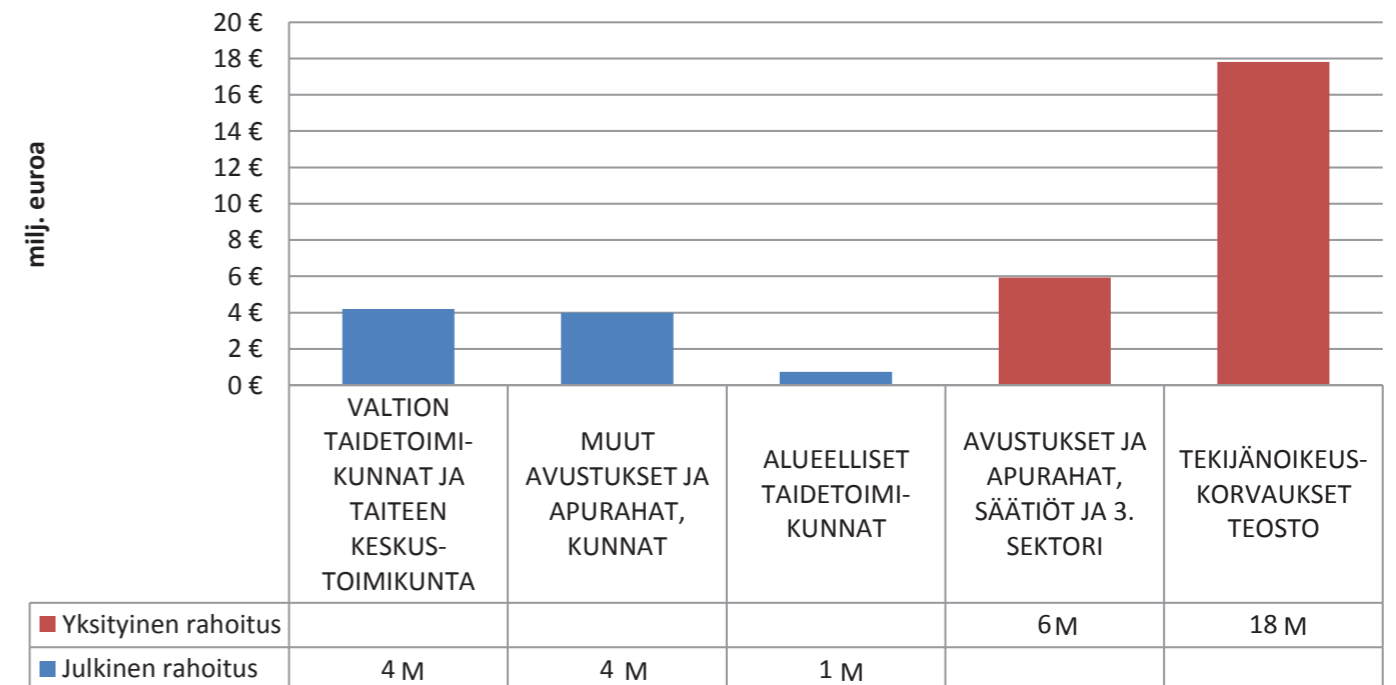
Verotus

Valtion ja kuntien myöntämät apurahat ovat verottomia.

Taiteilija voi vähentää verotuksessaan taiteen harjoittamisesta johtuvat menot, jotka perustellusti liittyvät tulon hankkimiseen ja säilyttämiseen. Laissa ei ole tyhjentävää luetteloa tulonhankkimisvähennyksistä. Muitakin kuluja voidaan vähentää, kunhan verottajalle selvitetään niiden liittyminen tulonhankintaan.

Taiteilija ei voi toistaiseksi rahastoida tai siirtää yritykselle tekijänoikeustulojaan vaan maksaa niistä henkilöverotuksensa mukaisen tuloveron.

Musiikin tekijöiden rahoitus¹¹

8. TAITEEN KESKUSTOIMIKUNTA/ KARHUNEN, 9. APURAHOJA MYÖNTÄVIÄ TAHOJA: [HTTP://WWW.COMPOSERS.FI/FI/TIETOSIVUT/APURAHAT/](http://www.composers.fi/fi/tietosivut/apurahat/).

10. EERO TOLPPANEN, TOMMI TUOMAINEN, MUSIIKKIALAN TALOUS SUOMESSA 2011. MUSIC FINLAND 2012. 11. TIEDOT SAATU RAHOITUSTEN MYÖNTÄJILTÄ

MUSIIKIN ESITTÄMINEN

Musiikin esittäjät

- Ovat muusikoita ja esittävät valmista musiikkia joko konserteissa tms. tai tallenteelle. Musiikin tekijät toimivat usein myös muusikoina.
- Saavat elantonsa tekijänoikeus- ja esityskorvauksista, esiintymispalkkioista, opetus- ja muista töistä sekä apurahoista, avustuksista ja taiteilijaeläkkeistä.
- Studiomuusikko ei saa sopimusperusteista myyntirojalta, vaan alkuperäispalkkionsa lisäksi hänelle kertyy vain ns. Gramex-korvauksia.

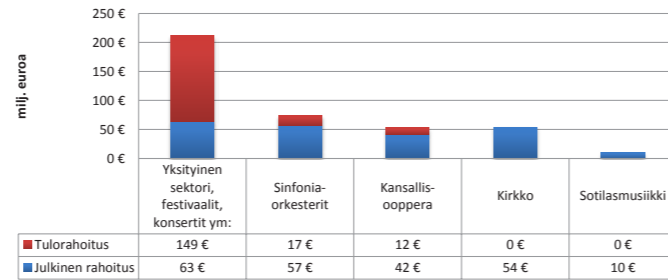
Musiikkialan Talous 2011 - selvityksen mukaan elävän musiikin alalla erilaisia kokoonpanoja ja esiintyviä taiteilijoita on lukematon määrä, mikä tekee sen työllistävyyden sekä siellä liikkuvien rahavirtojen laskemisen erittäin haastavaksi, jopa mahdottomaksi. Myös esiintyjien tulomuodostusta ja esim. esiintymiskorvausten vuosittaista kokonaismäärää mahdotonta arvioida eikä siitä ole olemassa tilastoitua tietoa.¹³

Muusikkojen liiton puheenjohtaja **Ahti Vänttinen** kertoo, että Muusikkojen liitossa on 3,500 jäsentä, joista muutama tuhat saa pääasiallisen elantonsa musiikin esittämisestä. Parhaiten ansaitsevat ovat orkesterimuusikoita, joiden kuukausipalkka kuitenkin saattaa jäädä suhteellisen pieneksi (n. 3.000€/kk). Muusikkojen työttömyysaste on virallisesti 10%. Kun kyse on kuitenkin ammattista, jossa muutama kymmenen prosenttia työllistyy kokopäiväisesti, on kokonaistyöttömyyden arviointi vaikeaa. Tämä liittyy myös muusikkojen ammattimaisuuden arviointiin, joka on sekin haasteellista. Virallinen työttömyysprosentti kertoo lähinnä ainoastaan vapaana olevasta työvoimaresurssissa”, summaa Vänttinen.

Tilastokeskuksen laskelmien mukaan elävän musiikin osuus Suomen musiikin talouden markkinoista kasvoi vuosina 2007-2009 nousten 405 miljoonasta eurosta 555 miljoonaan euroon. Äänitteiden myynti on samalla laskenut aikavälillä laskenut noin 100 miljoonasta eurosta 75 miljoonaan euroon.¹²

Musiikkialan talous Suomessa 2011-tutkimuksen mukaan vuonna 2011 elävän musiikin arvo oli Suomessa kuitenkin vain 414 miljoonaa euroa. Tämä edustaa 79% musiikkialan kokonaistaloudesta ja on selvästi äänitemyyntiä suurempi. Volyymistä merkittävän osan muodostavat klassisen musiikin konserttitoimintaan kohdistettava julkinen rahoitus ja avustukset. Konserttitoiminta saa myös jonkin verran tuottoja sponsoroinnista.

Elävän musiikin arvo jakautui osin Musiikkialan talous Suomessa 2011-tutkimuksessa esitetyn taulukon mukaan seuraavasti (milj. euroa):

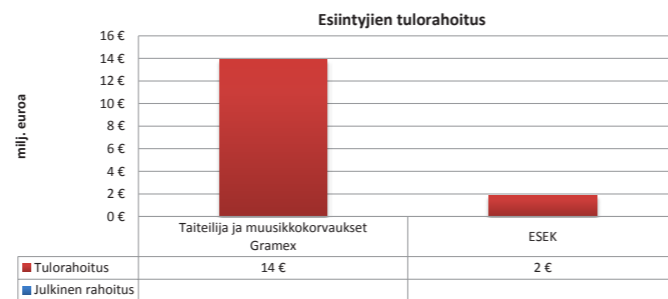

Esiintyjien tulo-rahoitus

Esiintymiskorvausten osalta ei ole saatavissa tietoa, joten niitä ei ole tässä huomioitu.

Gramex kerää muusikoille, kapellimestareille, laulajille ja äänitteiden tuottajille tekijänoikeuskorvaukset äänitemusiikista ja musiikkivideoista. Se edustaa yli 45.000:tta kotimaista esiintyvää taiteilijaa ja äänitteiden tuottajaa. Vuonna 2011 Gramex jakoi kotimaiselle musiikin esittäjille 13,9 milj.euroa.¹⁴

ESEK tukee kotimaista esittävää säveltaidetta. ESEK eli Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus on Gramexin yhteydessä toimiva erillinen yksikkö, joka erilaisin tukitoimenpitein edistää kotimaista esittävää säveltaidetta. ESEKin tuki oli vuonna 2011 yhteensä 1,9 milj. euroa ja se kohdistui äänitetuotantoon, esiintymistilaisuuksiin, kuoromatkoihin, av-tuotantoon, markkinointiin ja vientiin, työskentelyyn, koulutustointintaan sekä julkaisutoimintaan ja muihin avustuksiin.¹⁵

MUSIIKIN JALOSTUS

Tuottaja

- Tuottajat saattavat teoksen siihen tilaan, jossa se ensi kertaan tallennetaan.¹⁶
- Ovat joko yksityisiä henkilöitä tai yrityksiä, usein esimerkiksi levy-yhtiöitä.
- Tekee sopimuksen musiikin tekijöiden ja/tai esiintyjien kanssa.
- Tulo koostuu äänitemyyntistä, digitaalisesta mynnistä, musiikin digitaalisesta latauksesta, mobiilituotteista, musiikkivideoista, suorastreamauspalveluiden (Spotify-tyyppiset ja nettiradiot) kirjautumistuloista ja muista tuloista sekä tekijänoikeustuloista (Gramex) ja esityskorvauksista.

Musiikkituottajat - IFPI Finland ry:llä on 24 jäsenyritystä. Suomen riippumattomien levy- ja tuotantoyhtiöiden yhdistys Indiecolla on noin 50 jäsenyritystä. Yhteensä äänitealalla työskentelee noin 200 henkeä. Alan kokonaisynti vuonna 2011, sisältäen fyysisen ja digitaalisen myynnin, esityskorvaukset ja musiikkivideot, oli 50,7 miljoonaa euroa.¹⁸

Gramex

- Kotimaisen musiikin korvauksia tilitettiin vuonna 2011 tuottajille 5,3 miljoonaa euroa.
- Näitä korvauksia sai 3.000 tuottajaoikeudenhaltijatahoa. Tuottajat voivat olla samoja kuin esittävät taiteilijat tai myös useita henkilöitä käsittäviä yrityksiä ja yhteisöjä.
- Tilitystilastojen mukaan kotimaisen musiikin tuottajien keski-korvaus oli 1.795 euroa. 113 tuottajaa sai yli 5.000 euroa ja näistä 25 ylitti 30.000 euron rajan.¹⁷

Musiikkituottajien apulaisjohtajan **Tommi Kyyrän** mukaan äänitemyynti on jatkuvassa laskussa johtuen digitaalisen myynnin sekä uudentyyppisten digitaalisten musiikkipalveluiden, ns. suorastreamauspalveluiden (Spotify, RaRa yms.) kasvusta. Yksittäisiä musiikkikappa-

leita kuunnellaan myös yhä enemmän esim. YouTuben-kaltaisten palveluiden kautta. Tämä näkyy myös näiden palveluiden kirjautumistulojen kasvuna; vuoden 2012 kahdella ensimmäisellä neljänneksellä ollaan jo ylitetty koko vuoden 2011 tulot. Musiikkia käytetään myös monipuolisemmin esim. osana erilaisia tuotteita ja niiden markkinointia.

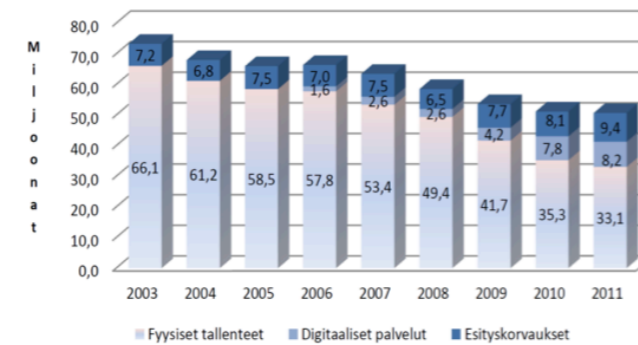
Kustantaja

- Musiikin kustantaja on yritys, joka vastaa musiikkiteosten (sävellysten ja sanoitusten) levittämisestä ja pyrkii saamaan niille lisää käyttöä.
- Kustantajan oikeudet perustuvat musiikin tekijöiden (säveltäjien ja sanoittajien) kanssa tehtyihin sopimuksiin.
- Kustantajan tulo koostuu esitys- ja tallentamiskorvauksista, jotka saadaan joko Teostosta ja NCB:ltä tai suoraan käyttäjiltä tai ulkomaisilta yhtiöiltä, graafisista tuloista (laulu- ja oppikirjojen ja nuottien myynti, orkesterinuottien vuokraus, valokopiointikorvaukset sekä julkaisuluvista saadut tulot) sekä hyvitysmaksuista. Kustantaja omistaa teosten graafiset oikeudet ja voi julkaista nuotteja ja sanoituksia joko itse tai ulkoistaa tehtävän kolmannelle osapuolelle.
- Joskus sama yritys voi toimia sekä kustantajana että levy-yhtiönä. Yhtiöt voivat myös toimia saman konsernin sisällä tai olla muutoin, esimerkiksi omistajapohjan kautta, läheisessä yhteistyössä.
- Musiikin tekijöillä ja yhtyeillä on myös omia kustannusyhtiöitä, joten musiikin tekijät saattavat olla kaikissa rooleissa omissa yhtiössään ja saada tuloja sekä taiteilijana että yrityksen kautta.

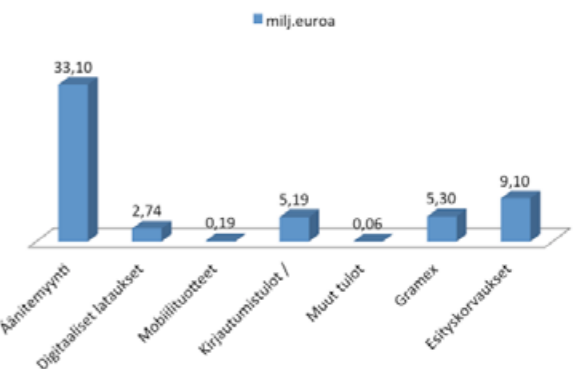
Teoston oikeudenomistaja-asiakkaista kustantajia oli 647 kpl vuonna 2011.

Suomen Musiikkikustantajat ry:llä on tällä hetkellä 40 jäsenyritystä. Vain harvoissa niistä on useampi kuin yksi päätoiminen, pelkästään kustannustoimintaan erikoistunut työntekijä. Monissa yhtiöissä kustantaminen on vain yhden henkilön sivutoimi.²⁰

Musiikkituottajien jäsenyhtiöiden euromääräinen tukkumyynti¹⁹

Tuottajien tulo-rahoitus (miljoonaa euroa): Yhteensä 55,6 milj. euroa.²⁰

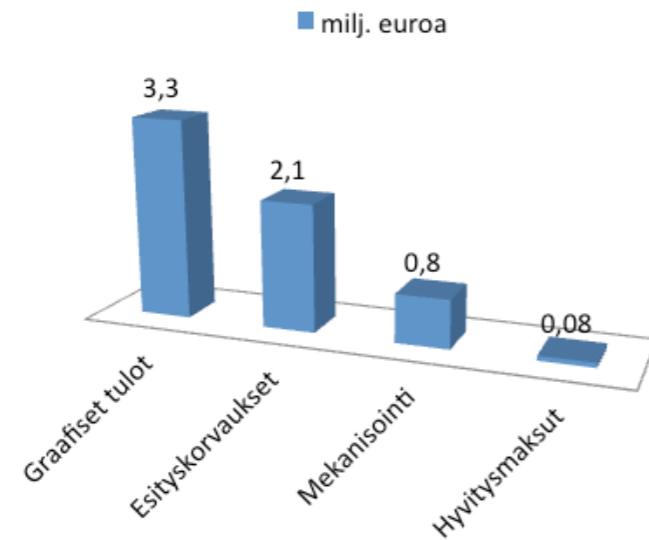

12. EERO TOLPPANEN, TOMMI TUOMAINEN, MUSIIKKIALAN TALOUS SUOMESSA 2011. MUSIC FINLAND 2012.

13. AKU ALANEN, 2011, ELÄVÄN MUSIIKIN MARKKINAT KÄÄNNEKOHDASSA, ARTIKKELI TIETO&TRENDIT 3/2011 14. WWW.GRAMEX.FI 15. HTTP://WWW.ESEK.FI/FI/ESEK/TUKITOIMINTA_2011

16. HTTP://WWW.GRAMEX.FI/FI/TAITEILIJAT_JA_TUOTTAJAT, 17. EERO TOLPPANEN, TOMMI TUOMAINEN, MUSIIKKIALAN TALOUS SUOMESSA 2011. MUSIC FINLAND 2012., 18. PEKKA SIPILÄ, SUOMEN MUSIIKKIKUSTANTAJAT RY, HAASTATTELU 11/12, 19. IFPI 20. IFPI JA GRAMEX.

Kustantajien tulorahoitus²⁰
(miljoonaa euroa; vain Suomen Musiikkikustantajat ry:n jäsenet / 2011):

Graafiset tulot: laulu- ja oppikirjojen ja nuottien myynti, orkesterinuottien vuokraus, valokopiointikorvaukset sekä julkaisuluvista saadut tulot.

YHTEENVETO

Suomen musiikkialan talouden arvon vuonna on Musiikkialan talous Suomessa 2011 - selvityksen mukaan arvioitu olleen n. 553,5 miljoonaa euroa. Tämä sisältää elävän musiikin (404 milj.²¹), tekijänoikeustulot (77,9 milj.), äänitteiden vähittäismyynnin (66,5 milj.), sekä apurahat ja avustukset (14,9 milj.).

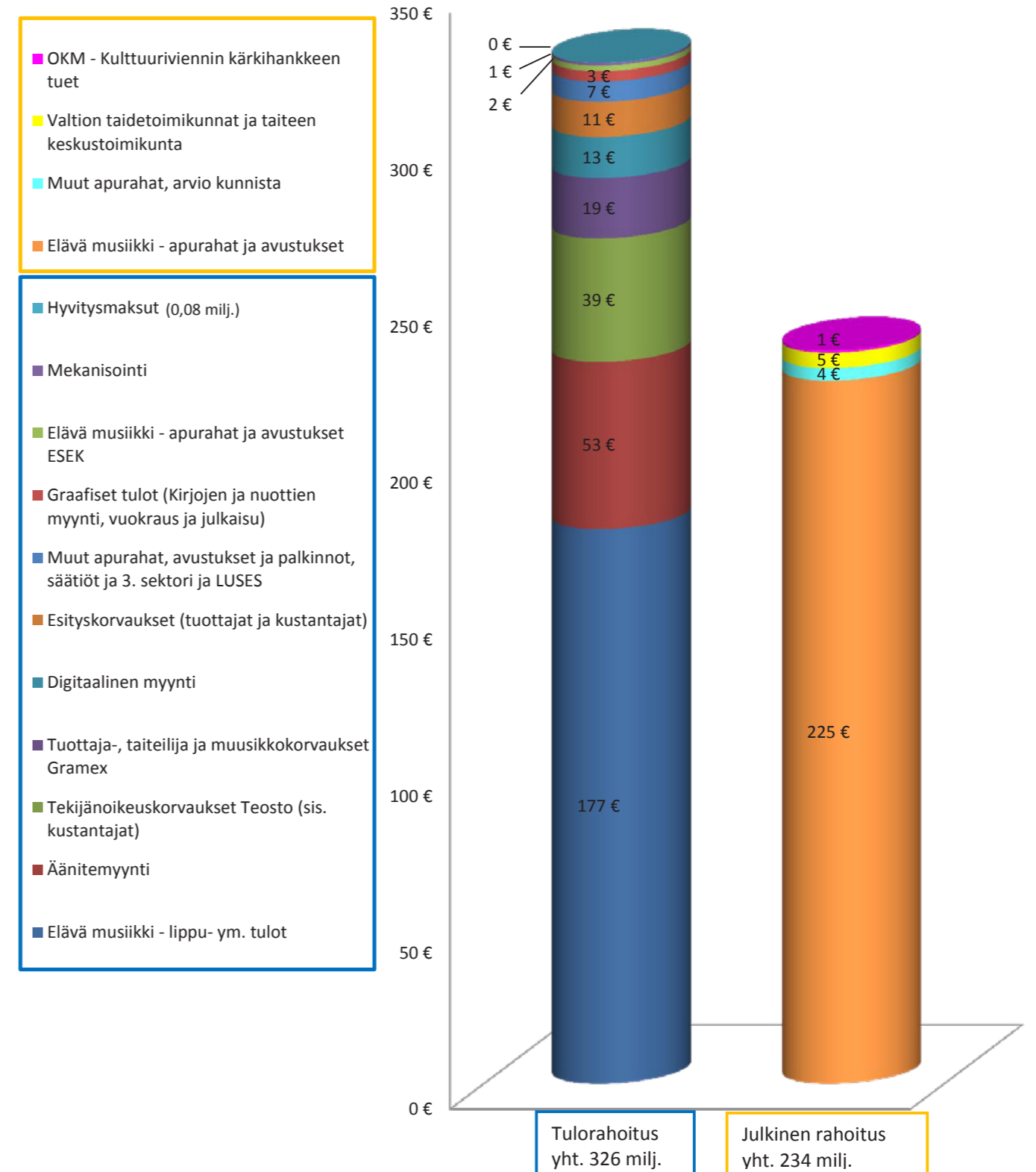
Tämän katsauksen perusteella tästä summasta tekijöille tuloutuu tekijänoikeuskorvauksia 71 milj. euroa, äänitteiden, latausten ym. myynnistä 70 milj. euroa, elävän musiikin myyntituloista 177 milj. euroa sekä apurahoista ja avustuksista 243 milj. euroa eli yhteensä 561 milj. euroa.. Taiteilijaeläkkeiden kokonaissumma on 17 miljoonaa euroa sisältäen kaikkien taiteen alojen eläkkeet. Alakohtaista erittelyä ei ole saatavilla, joten summaa ei ole laskettu mukaan kokonaisarvioon.

Toimialalla voidaan arvioida työskentelevän kaikkiaan noin 30.000 ihmistä, joista suurin osa on osa-aikaisia muusikoita. Alan organisaatioissa, kuten levy-yhtiöissä, työskentelee yhteensä noin 1.400 henkeä.

Rahoitus vuodelta 2011 jakautuu tulo- ja julkiseen rahoitukseen vierisellä sivulla olevan kuvion mukaisesti. Sen perusteella pääomasijoitusta on alalle ohjautunut erittäin vähän.

Äänitemyynnin vähittäismyyntiarvo on muodostettu kuvioon kertomella 1,61, joka on saatu Musiikintuottajat IFPI Finlandin selvityksen perusteella vähittäismyynnin kokonaismarkkinoista (sis. mm vähittäiskaupan katteen ja verojen osuudet).²²

Rahoituksen kokonaisjakautuminen
milj. euroa

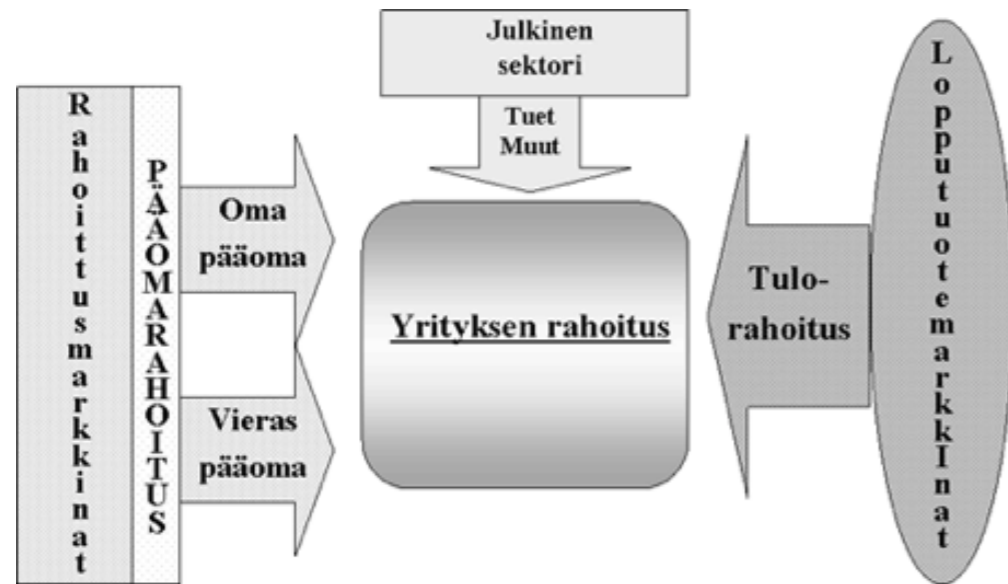

20. SUOMEN MUSIIKKIKUSTANTAJAT RY, 21. EERO TOLPPANEN, TOMMI TUOMAINEN, MUSIIKKIALAN TALOUS SUOMESSA 2011. MUSIC FINLAND 2012., 22. EERO TOLPPANEN, TOMMI TUOMAINEN, MUSIIKKIALAN TALOUS SUOMESSA 2011. MUSIC FINLAND 2012.

3. Rahoitus

Johdannossa esitetyn luovan talouden rakennekuvion mukaisesti tässä katsauksessa tarkastelun kohteena olevilla sektoreilla toiminnan luonne on erilaista toiminnan erilaisista motivaatioista johtuen. Ytimessä musiikin luojat ja ytimen kuorella esiintyjät ovat pääosin yksi-

tyshenkilöitä, kun taas kustantajat ja tuottajat toimivat yritysmuotoisesti. Jotta katsauksessa kyetään muodostamaan yhdenmukainen kuva alan rahoituksesta, pyritään sen muodostumista hahmottamaan seuraavan, liiketoiminnan rahoitusta kuvaavan kaavion mukaisesti.

TULORAHOITUS

Myyntitulot muodostuvat musiikkitalenteiden myynnistä joko fyysisinä tai digitaalisina tallenteina, niiden käytöstä osana muita tuotteita tai kokonaisuuksia (pelit, tv-ohjelmat, mainokset ym.), kirjojen ja nuottien myynnistä, vuokrauksesta ja julkaisusta samoin kuin kokonais- ja tilausteosten myynnistä (oopperat ym.) sekä esim. musiikkituotteisiin liittyvistä, ns. merchandise-myyynnistä (artisti-tuotteet; t-paidat, nuket ym.).

Muut tulot ja korvaukset koostuvat palkkioista esiintymisistä sekä tilaus-, kirjoitus- ym. töistä.

Tekijänoikeuskorvaukset tuloutuvat tekijöille musiikkiteosten käyttöön ja esittämiseen perustuen, joten ne on otettu tässä katsauksessa osaksi tulorahoitusta. Tekijänoikeuskorvausten osuus musiikkialan taloudesta oli yhteensä 77,9 milj.euroa, ja se muodosti 14 % kokonais-taloudesta ilman koulutusta.

”Tekijänoikeustulot ovat tekijänoikeuslakiin perustuvia korvauksia musiikin säveltäjille, sanoittajille, sovittajille, kustantajille, äänitetuottajille (levy-yhtiöt), äänitteillä esiintyville taiteilijoille ja muusikoille. Tekijänoikeustuloja kertyy usealta osa-alueelta kuten äänitteiden monistamisesta, radio- ja TV-soitosta, konserteista ja internetkäytöstä. Suomessa tekijänoikeustulot kerää

pääosin Teosto ja Gramex, jotka tilittävät ne edelleen oikeudenomistajille. Tiettyiltä osin musiikkikustantajat laskuttavat tekijänoikeustuloja suoraan musiikin käyttäjiltä ja nämä on huomioitu erillisessä luvussa. Musiikin käyttäjiltä kerättyjen korvausten lisäksi Teosto kerää koko luovan alan puolesta yksityisen kopioinnin hyvitysmaksua opetus- ja kulttuuriministeriön valitsemiin jakokohteisiin. Valtio maksaa korvausta eri alojen tekijöille myös kirjastoista lainatuista teoksista. Teosto tilittää oikeudenomistajilleen musiikin tekijöiden osuudet hyvitysmaksuista ja lainauskorvauksista. Musiikkialan kokonaistaloutta arvioitaessa on huomioitava useita päällekkäisyyksiä, jotka syntyvät tekijänoikeustilityksistä alan sisällä. Äänitteitä tuottavat levy-yhtiöt maksavat tekijänoikeuskorvausta jokaisesta yksittäisestä kappaleesta, jota monistetaan fyysisessä tai digitaalisessa muodossa. Näin ollen osa äänitteiden loppuhinnasta muodostuu tästä korvauksesta, joka näkyy NCB:n (Nordic Copyright Bureau) kautta maksettavissa mekanisointimaksuissa. Myös elävästä musiikista maksetaan tekijänoikeuskorvaukset esitettyjen kappaleiden tekijöille, joten konserttilipun hinnankin voidaan katsoa sisältävän tekijöiden osuuden.”²³

Vuonna 2011 Teosto tilitti oikeudenomistajilleen musiikin esitys- ja tallennuskorvauksia yhteensä 44,5 miljoonaa euroa. Summa on 1,4 miljoonaa euroa suurempi kuin edellisenä vuonna. Kotimaisille säveltäjille, sanoittajille, sovittajille ja heidän perillisilleen sekä musiikkikus-

tantajille maksettiin tästä 21,2 miljoonaa euroa, ja loput 23,3 miljoonaa Teosto tilitti sisärjestöjensä välityksellä ulkomaisille musiikintekijöille ja kustantajille.

Kotimaisille oikeudenomistajille tilityksistä esityskorvauksista suurimman osan, 84 prosenttia, saavat musiikintekijät eli säveltäjät, sanoittajat ja sovittajat. Loput 16 prosenttia tilitetään musiikkikustantajille.

Suomalaisen musiikin edistämiseen oikeudenomistajien yhteisillä pää-

JULKINEN RAHOITUS

Yritystuet ja -rahoitus

Yritystoiminnan rahoittamiseen voidaan käyttää erilaisia **yritystuet**. Ne ovat joko avustuksia, joihin ei sisälly takaisinmaksuvelvoitetta, tai lainoja, jotka muun vieraan pääoman tavoin on maksettava takaisin. Tukia ja tuettuja lainoja myöntävät esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvat Finnvera, TEKES ja ELY-keskus, joka tarjoaa myös pienyrityksille rahoituksen neuvontapalveluja.²⁶

”Luovien alojen yritykset toimivat dynaamisessa ja vaativassa kansainvälisessä ympäristössä. Yritykset ovat usein pieniä eikä vahvoja toimialarakenteita ole, Verkostomaisten toimintamallien kautta syntyy joustavaa kasvua sekä kykyä sopeutua nopeisiin muutoksiin. Tärkein edellytys uuden yritystoiminnan syntymiselle ja kasvulle on yrittäjyyttä tukeva toimintaympäristö. Lainsäädännön ja julkisten kehittämistoimien pitää tukea dynaamista yrittäjyyttä, jossa syntyy mutta myös kuolee paljon yrityksiä. Yksinyrittäjyys ja osa-aikainen yrittäjyys ovat merkittävä osa luovan talouden palveluverkosta.”²⁷

Julkisessa yrityspalvelujärjestelmässä on pilotoitu ja kehitetty useita luovien alojen kehittämishankkeita (mm. SILE-projekti, TE-keskus 2004-2008, Luovimo, Finpro 2010-2013).

Kaiken kaikkiaan musiikkialalle suuntautuneesta julkisen tuen määrästä ei ole käytettävissä luotettavaa arviota.

ELY-keskusten rooli

”Musiikkialan yritykset ovat saaneet rahoitusta liiketoimintansa kehittämiseen mm. ELY-keskusten (ent. TE-keskusten) tuotteistettujen palveluiden (konsultti- ja neuvontapalveluita yrityksen liiketoimintasuunnitelman, kansainvälistymisen, tuotteistamisen ym. kehittämiseen) sekä luoville aloille suunnattujen palveluiden muodossa. Varsinaista rahoitusta (kansainvälistyminen, toimintaympäristön kehittäminen ym.) on myönnetty Uudellamaalla jonkin verran yksittäisille yrityksille.”

- **Taavetti Mutanen**, Uudenmaan ELY-keskus, 2012

ELY-keskukset tukevat pk-yritysten perustamista, kasvua ja kehittymistä tarjoamalla neuvonta-, koulutus- ja kehittämispalveluja sekä rahoitusta.

ELY-keskuksilla on lisäksi palveluja yritystoiminnan kasvuun ja kehittämiseen, kuten kansainvälistymiseen, liiketoiminnan ja johtamistaitojen tehostamiseen, teknologian ja innovaatioiden kehittämiseen, henkilöstön ammattitaidon päivittämiseen tai uusien työtekijöiden kouluttamiseen. ELY-keskus voi osallistua myös kehittämishankkeiden rahoitukseen. Rahoitustuki on harkinnanvaraista, ja tuen suuruus

töksillä käytetään 6,7 prosenttia tilityssummasta eli 2,6 miljoonaa euroa.²⁴ Vuonna 2011 Gramex jakoi korvauksia yhteensä 15,1 miljoonaa euroa. Kotimaiselle musiikille tästä meni 11,1 miljoonaa ja ulkomaiselle 4,0 miljoonaa euroa.²⁵

Tekijänoikeuskorvauksilla (mukaan lukien hyvitysmaksut) rahoitetaan ESEKin ja LUSESin rahoitustoimintaa. Tulorahoitukseksi luetaan tässä katsauksessa myös yksityisten säätiöiden jakamat apurahat, avustukset ja palkinnot.

on aina suhteellisen pientä (muutamia kymmeniä tuhansia euroja) ja se vaihtelee hankkeen luonteen mukaan.²⁸

Tekesin rooli

Tekes tarjoaa rahoitusta ja asiantuntijapalveluja kasvuun, kansainvälistymiseen ja uuteen liiketoimintaan tähtäävien innovaatioiden kehittämiseen. Esimerkiksi Vapaa-ajan palvelut -ohjelma on suunnattu kuluttajapalveluja tuottaville yrityksille ja siinä on rahoitettu palvelu- ja liiketoimintakonsepteja, mukaan lukien kulttuuri- ja viihdepalvelut. Tekesin näkökulmasta musiikkialalla kiinnostavia alueita ovat musiikkitapahtumat, musiikin digitaalinen jakelu ja niihin liittyvät palvelut, pelit tv-ohjelmiin ja elokuviin yhdistävät monimediaformaattit sekä erilaiset mobiilisisällöt.²⁹

”Musiikkialaa sivuavia Tekesin uusia ohjelmia ovat peliliiketoimintaa vauhdittava Skene – Games Refueled ja Filiksestä fyrkkaa, joka tähtää liiketoiminnan kasvuun aineettomuudesta. Ohjelma haluaa nostaa tunteen ja asiakkaan sen kautta kokeman lisäarvon yhdeksi liiketoiminnan keskeiseksi ajuriksi teknologian ja osaamisen rinnalle. Tekes rahoitti vuonna 2011 kymmenkuntaa musiikkialan yritystä yhteensä 1,3 miljoonalla eurolla.”

- **Mari Isbom**, Tekes, Haastattelu 2012

”Musiikin käyttötavat ja jakelu ovat vanhoihin käytäntöihin verrattuna moninaistuneet olennaisesti. Tekijänoikeuden piiriin kuuluvien ohjelmistoyritysten tuotteissa ja palveluissa on usein niin, että musiikki on olennainen osa tuotetta, mutta ei tuotteen keskiössä tai itse tuote.

Suomessa käytännössä liian vahva tekijänoikeusjärjestöjen yksinoikeus ja tekijän sopimusvapauden puute ovat ongelmallisia innovaatiotoiminnan ja kasvuyritystavoitteiden kanssa. Yrityksiä tukeva tekijänoikeussääntö sallisi yritysten sopia suoraan musiikin käytöstä tekijän/artistin kanssa esimerkiksi rinnakkaislisen sin sallimana.”

- **Liisa Ewart**, Lakimies, Tekesin lausunto 31.8. Euroopan komission ehdotuksesta 16.7.2012 direktiiviksi tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista ja musiikkiteosten rajat ylittävän verkkokäytön lisensoinnista yhteismarkkinoilla, Dnro 31/060/2012

Apurahat ja avustukset

Suomessa taiteen tukemisen perinteet ovat peräisin 1860-luvulta. Jo tuolloin katsottiin, että pienen kieli- ja kulttuurialueen vuoksi yhteiskunnan tulee tukea taidetta. Nykyinen valtion apurahajärjestelmä on peräisin 1960-luvun lopulta ja se kattaa kaikki taiteenalat. Säveltaide on koko järjestelmän toiminnan ajan ollut yksi keskeisimmistä tuen saajista. Apurahojen lisäksi valtio tukee taiteilijoita erilaisin välillisin toimin, yksi esimerkki tästä on apurahojen verottomuus.

- **Paula Karhunen**, Taiteen keskustoimikunta

23. EERO TOLPPANEN, TOMMI TUOMAINEN, MUSIIKKIALAN TALOUS SUOMESSA 2011. MUSIC FINLAND 2012.

24. TEOSTON VUOSIKERTOMUS 2011 25. EERO TOLPPANEN, TOMMI TUOMAINEN, MUSIIKKIALAN TALOUS SUOMESSA 2011. MUSIC FINLAND 2012. 26. HTTP://WWW2.EDU.FI/YRITAJYYSVAYLA/?PAGE=21427. LUOVUUDESTA KASVUA JA UUDISTUMISTA. LUOVAA TALOUTTA EDISTÄVÄT JULKISET TOIMET JA KEHITTÄMISJÄRJESTYKSET. TEM JULKAISUJA/INNOVAATIO 40/2012. 28. HTTP://WWW.ELY-KESKUS.FI/FI/ELINKEINOTYJO/AOSAAMINENJAKULTUURI/YRITYSTOIMINTA/SIVUT/DEFAULT.ASPX 29. LUKKARI ULLA, TOIM. LUOVA RAHA. NÄKÖKULMIA LUOVIE ALOJEN RAHOITUKSEEN. HERMIA OY:N JULKAISUJA 2011.

Pääomasijoittamisen prosessi

PÄÄOMARAHOITUS

Pääomasijoittamisen prosessi

Pääomasijoittaminen on toimiala, jossa pääomasijoittamiseen erikoistuneet yhtiöt sijoittavat valikoituihin kohdeyrityksiin. Toiminnan tavoitteena on tuottaa sijoittajayritykselle voittoa kasvattamalla kohdeyritystä. Pääomasijoittaja on sijoitusosuuttaan vastaavalla määrällä myös kohdeyrityksen osakkeenomistaja. Kotimaisten pääomasijoittajien lisäksi Suomessa toimii monia ulkomaisia pääomasijoittajia.

Pääomasijoittamisen prosessi

Suomalaisen pääomasijoitustoiminnan kolme suurinta kohdealaa ovat:

- liiketoiminta- ja teolliset tuotteet
- life-sciences
- tietokone- ja kuluttajaelektroniikka³⁰

Pääomasijoittamisen prosessi

Pääomarahoitus suuntautuu pääasiassa yhtiöön, joka tuotteen synnyttämisen lisäksi hallitsee koko arvoketjun. Musiikkialalla arvoketju on pirstaloitunut usealle eri yritykselle, jolloin sen rahoitusrakenne on myös erilainen. Rahoitusta tarvitaan yksittäisiin projekteihin, joissa ansaintalogiikka syntyy asteittain jakeluun sidoksissa olevien voitonjakomallien kautta.²⁹

Sijoittaja

”Pelkkä raha ja oikea rahastorakenne ei riitä menestysekkääseen kasvuyritysten rahoittamiseen. Useat eri tilastot ja tutkimukset osoittavat, että menestys pääomasijoittajana edellyttää huomattavan laajaa ja kattavaa toimialaosuamista. Sama tuntuu pätevän myös luovilla toimialoilla. Parhaat julkaisijat toimivat esimerkkinä sijoittajasta, jolla on kohdealueensa sisällä syvää markkinatuntemusta ja siten konkreettista lisäarvoa tuotteen tehokkaassa kaupallistamisessa (esim. tuotteen positiointi, markkinointi, jakelu etc.). Pidänkin hieman epärealistisena, että varsin generalistinen pääomasijoittaja voisi toimia menestysekkäästi luovan alan rahoittajana. Paras osaaminen löytyy yleensä omat kannukset hankkineelta, toimialan metkut opiskelleelta sarjayrittäjältä. Hyvä esimerkki tämän suuntaisesta kehityksestä Suomessa on Mediatonic Fund, joka projekti- ja katalogirahastona sijoittaa kaupallisiin peleihin, televisioformaatteihin, monimediatuotteisiin ja verkkopalveluihin. Rahaston sijoitus tehdään tuoteoikeuksiin, ei yritysten omaan pääomaan.”

- Artturi Tarjanne, Nexit Ventures Oy, Luova raha, 2011.

Pääomasijoittamisen prosessi

” Pääomasijoittajan intressit suuntautuvat musiikkiin liittyviin tuotteisiin tai palveluihin, ei itse musiikkiin. Levy-yhtiö on perinteisesti toiminut sijoittajan roolissa investoiden musiikin tekemiseen liittyviin studioihin ja kalustoon, jotka tekniikan kehittymisen myötä ovat nyt lähes kaikkien saavutettavissa. Resurssit ohjautuvat nyt lähinnä musiikin levittämiseen.

Suomalaiset startupit käyttävät musiikkia tuotteissaan pääosin lisäelementtinä (esim. mobile back-stage, karaoket, fanikanavat) jolloin musiikin jalostusaste jää aina hieman matalaksi. Sijoittajalle tämä on bisnes ainoastaan, jos voidaan sijoittaa IP-oikeuksiin. Tähän ei kuitenkaan pysty saamaan omistusta koska tekijät omistavat sen aina automaattisesti, joten sitä ei yksittäin kannata rahoittaakaan. Mikäli yrityksen olisi mahdollista omistaa oikeuksia ja kerätä niitä katalogeihin, paranee sen arvoketjuasema. Tämä mahdollistaisi myös musiikin korkeamman jalostusarvon. Suomessa Teosto pitää hallussaan mittaavaa katalogia, jonka avaaminen liiketoiminnallisemmaksi muuttaisi tilannetta ratkaisevasti.

Pääomasijoittamisen prosessi

Pääomasijoittamisen prosessi

Pääomasijoittamisen prosessi

IP:ien lisensointi pitäisi olla mahdollista ja laillista. Teoston rooli on tällä hetkellä toimia portinvartijana, kun sen pitäisi avata katalogiaan”

- Tanu-Matti Tuominen, Vision Plus, 2012

Pääomasijoittamisen prosessi

Mediatonic Fund Sijoitusrahastotoiminnassa on kehitetty luovaa teollisuutta varten uusi toimintatapa, katalogirahasto, jossa sijoitus kohdistuu tuoteoikeuksiin, ei yrityksen omaan pääomaan. Mediatonic Fund ei tule yhtiön osakkeenomistajaksi, vaan sijoittajan tuotto muodostuu rojalteista tuotteen tulovirrasta. Mediatonicin rahoitusmalli mahdollistaa IP:n omistuksen pysymisen tekijäyhtiön hallussa. Ensimmäinen pilottirahasto aloitti toimintansa helmikuussa 2010.

Bisnesenkeli

Bisnesenkelit ovat yksityisiä pääomasijoittajia ja kanssaryittäjiä, jotka sijoittavat pääasiallisesti oman pääoman ehtoisesti kasvuyrityksiin. Tyypillisesti sijoituksen määrä on 10 000 - 150 000 Euroa ja kesto 2 - 4 vuotta. Ja tuovat myös verkostonsa ja osaamisensa kohdeyrityksen avuksi

Pääomasijoittamisen prosessi

*Pääomasijoitusten lisäksi bisnesenkelit voivat antaa osaamistaan sijoituskohteidensa käyttöön esimerkiksi hallituksen jäsenenä tai auttamalla sijoituskohdetta kontaktiverkoston ja yhteistyösuhteiden luomisessa.*³¹

Pääomasijoittamisen prosessi

Enkelisijoitus onkin pääomasijoitusta luontevampi tapa sijoittaa musiikkialan yrityksiin. Liiketoimintaosaamiseen kaivataan vahvistusta ja sijoittaja, joka tuo rahallisen sijoituksen lisäksi osaamisensa yritykseen esim. hallitustyöskentelyn kautta.

Mesenaatti

Petri Haussila julkaisee marginaalijazzia omalla levymerkkillään TUM Records Oy. ”Toiminta ei ole voitollista, pikemminkin päinvastoin, ja on siis siten ennemminkin vapaaehtoista kulttuurityötä kuin liiketoimintaa”, kertoo Haussila. Alkuvaiheessa hänellä oli kuitenkin ajatus katalogin laajentamisesta ja sen mahdollisesta myymisestä myöhemmässä vaiheessa. Kymmenessä vuodessa hän on kuitenkin todennut toiminnan olleen niin kannattamatonta, että minkäänlaisen voiton takaisin saaminen ei ole mahdollista. Lisäksi ala on mennyt vain huonompaan suuntaan hintojen ja myynnin laskemisen myötä. Hän on siten käytännössä luopunut myyntiainkeista. Lähinnä on kyse harrastuksesta ja rakkaudesta lajiin. Haussila kertookin julkaisevansa vain sellaisia levyjä, joista itse pitää.

Pääomasijoittamisen prosessi

Haussila ei ole enää hakenut ulkopuolista rahoitusta, apurahoja tai avustuksia. ”Hakemusten täyttäminen ja sitten vielä myönnettyjen, määrältään jatkuvasti laskevien avustusten maksamisen erillinen hakeminen on niin työlästä, että ajallinen menetys on suurempi kuin mahdollisesti saatavan rahoituksen tuottama hyöty, eikä siten ole enää mielekästä. Joko avustukset pitäisi keskittää harvemmille ammattimaisille projekteille tai sitten tukea nimenomaan artistien omakustanteita. Nykyjärjestelmässä avustuksiin käytettävät varat levitetään niin ohuelti niin moniin projekteihin etteivät ne oikein enää hyödytä ketään”, Haussila sanoo. Hän ei myöskään kerää yritykseen kustannusoikeuksia, vaan ne jäävät musiikin tekijöille. Petri Haussila toimii päätoimisesti kansainvälisessä lakiasiaintoimistossa mutta on ollut mukana mm. Edward Vesalan ja Leo Recordsin toiminnassa palkattomana managerina ja käytännön puuhamihenä.

Petri Haussilan haastattelu 11/12

4. Muutoksen tuulia eri näkökulmista

SÄVELTÄJÄN ELÄMÄSTÄ

Säveltäjän elämästä

”Säveltämisen ravintoketju on erilainen kevyen ja vakavan musiikin puolella. Teoksen esille saamisessa vakavalla puolella kilpaillaan 100-150v sitten kuolleiden säveltäjien kanssa, kevyellä puolella ulkomaisten tekijöiden kanssa. Musiikin sisällöllisen eroavaisuuden vuoksi myös säveltämisen rytmi on erilainen. Vakavan musiikin sävellysprosessi on hidas ja se sitoo säveltäjän työhön. Palkkiot ovat tähän nähden suhteellisen pieniä”, sanoo vakavan musiikin säveltäjä **Mikko Heiniö**. ”Esimerkiksi palkkio kolmen vuoden työtä edellyttävästä, 2,5 tuntia kestävästä oopperasta voi olla 60.000 euroa.”

Säveltäjän elämästä

Säveltäjiä myös tulee kahta putkea pitkin; säveltäjäksi opiskelevia sekä instrumentaalisiaajia, jotka myöhemmin alkavat säveltää. Jälkimmäisiä tulee nykyisin enemmän, Heiniö kertoo.

Säveltäjän elämästä

Musiikin monitoimimiehen, **Iiro Rantalan** mukaan säveltäjä itse rahoittaa teoksen matkan estradille. ”Joskus harvoin sävellystyöhön on kohdeapuraha tai monivuotinen apuraha, mutta vaikka niitä olisi, ei niilläkään elä. Itse sävellän jatkuvasti uutta soitettavaa itselleni konsertteihin ja levytyksiin. Palkka tulee siis lähinnä keikkaliksan muodosa. Jos joku haluaa minulta tilaussävellyksen, suostun sävellyspalkkiota vastaan. Niitä tulee aika harvoin”, Rantala summaa. ”Minä olen tehnyt useaa projektia samaan aikaan jo yli 20 vuotta. Työtahtiani ihmetellään monasti. Suomessa on harhakuva että olisimme ahkeraa kansaa. Näin ei ole. Itse tosin nautin näistä projekteista, tykkään pitää itseni aktiivisena. Aikaansaamisen tunne on myös koukuttava”, Rantala jatkaa.

Säveltäjän elämästä

Heiniön mukaan jossain suhteessa ollaan palaamassa lähtöruutuun 1950-luvulle: ”Vakavan musiikin säveltäjä oli hyvin koulutettu sekatyömies, jonka toimenkuvaan kuului paljon muutakin kuin vain säveltämistä. Itse asiassa Sibelius oli ainoa, joka saattoi keskittyä vain säveltämiseen ja hänkin vasta myöhemmin, saatuaan kansainvälistä menestystä. 1950-luvulla Kokkoset ym. suuret säveltäjät soittivat kapakassakin. Vasta 1960-luvulla luotiin nykyinen taitelija-apurahasysteemi, tilaukset alkoivat yleistyä ja näiden myötä tuli päätoimisia säveltäjiä. Nykyisin, kun säveltäjien määrä ja kilpailu ovat lisääntyneet, yhä useammat joutuvat taas sekatyömiehen rooliin.”

Säveltäjän elämästä

”Yleisesti ottaen voidaan sanoa että vakavan musiikin säveltäjien perustoimeentulona ovat pitkät taiteilija-apurahat. Lisäyksiä tähän tuovat sävellystilausteokset sekä esityskorvaukset. Apurahojen määrissä ei ole tapahtunut juurikaan nousua. Säveltäjiä kuitenkin koulutetaan kentälle lisää koko ajan. Uudet polvet eivät voi laskea pelkän säveltäjyyden varaan vaan joutuvat tekemään monenlaisia muita musiikkialan töitä. Hyvä taloudellinen tulos säveltämisestä edellyttää entistä enemmän kansainvälistäkin menestystä ja isoja ulkomaisia tilauksia. Useamman tilaajan tekemät yhteistilaukset kertaavat kantaesitysten määrän sekä tekevät kokonaistuotannon edullisemmaksi” Heiniö sanoo.

Säveltäjän elämästä

Iiro Rantalan mukaan myös kevyellä puolella apurahoja tarvitaan entistä kipeämmin tulevaisuudessa, mutta myös hän korostaa että niitä ei riitä kaikille. Rantalalla ei ole ollut apurahaa moneen vuoteen.

Musiikkialan rahoitus

Musiikkialan rahoitus

Musiikkialan rahoitus

Musiikkialan rahoitus

Edellä olevan perusteella yhtenä trendinä kehityksessä voidaan nähdä, että Heiniön mainitsemien sekatyömiesten (ja -naisten) osuus musiikin tekijöistä tulee kasvamaan.

Musiikkialan rahoitus

Esityskorvaukset vaihtelevat suurestikin vuodesta toiseen; ne tuloutuvat satunnaisesti eikä niiden varaan voi laskea toimeentuloa. ”Vakavan musiikin on katsottu olevan kyvytön elämään omilla tuotoillaan. Niissä maissa (esim. USA), joissa yhteiskunta ei tue sen tekemistä, toiminta pohjautuu paljolti lahjoituksiin yksityiseltä taholila tai kolmannelta sektorilta.”

Musiikkialan rahoitus

Suomessa säveltaidetta tuetaan opetus- ja kulttuuriministeriön sekä valtion taidetoimikuntien apurahojen muodossa. Kuntien tuki kohdistuu pääosin esittävään säveltaiteeseen omien orkestereiden muodosa. Tämän lisäksi kunnat myös tilaavat eläviltä säveltäjiltä musiikkia.

Musiikkialan rahoitus

Heiniö kertoo, että joitain esimerkkejä on jo ollut yhteistyöstä yritysten kanssa. Yritys on ollut osarahoittajana isommassa kokonaisuudessa esim. sävellyksen tilaajana. Tämä ei ole ollut käytäntönä, mutta mitään teknisiä esteitä yhteistyölle ei ole.

Musiikkialan rahoitus

Esimerkki: Tampere Biennalella (uutta suomalaista musiikkia esittävä musiikkifestivaali) on ollut muutama tilaustyö, jotka olivat yritysten rahoittamia.

Musiikkialan rahoitus

Säveltäjien työssä vakavalla puolella suurin tulppa on saada teokset esille, koska teosten säveltäjät ja esittäjät ovat pääsääntöisesti eri henkilöitä. Vakavan musiikin puolella tunnustetut esittäjät saavat Heiniön mukaan teoksiaan helpommin esille ja esitettäväkseen. Populaaripuolella Rantalan tyyppisillä säveltäjillä ei ole ongelmia saada teoksiaan esille, koska he soittavat omaa musiikkiaan konserteissaan.

Musiikkialan rahoitus

”Luovan työn kysynnän suhteen eloonjääminen on kiinni suhteista esittävään puoleen. Materiaalia on jo olemassa riittävästi esitettäväksi ilman uusia teoksia”, Heiniö tiivistää.

Musiikkialan rahoitus

Kustantajan tehtävänä on luoda esitystilaisuuksia, mutta vahvoja kustantajia on Suomessa Heiniön ja Rantalan mukaan vähän ja heidänkin mahdollisuutensa vaikuttaa siihen, mitä esitetään, ovat rajalliset. Suomen Musiikkikustantajiin kuuluu ainoastaan viittisen kappaletta klassiseen musiikkiin keskittyneitä kustantajia, joista Fennica Gehrman on suurin. ”Säveltäjien agenteille ei vakavalla puolella ole tilaa, sillä tällaisia palveluja säveltäjä ei voisi oikein ostaa muulla tavoin kuin esim. luopumalla osasta esityskorvauksiaan ja tällöin agentti tulisi siihen paikkaan, jossa on jo kustantaja”, sanoo Heiniö.

Musiikkialan rahoitus

Suomen musiikkikustantajat ry:n toiminnanjohtajan **Pekka Sipilän** mukaan tilanne on kuitenkin muuttumassa, kun nuoren polven kustantajien osaaminen ja kansainväliset kontaktit ovat lisääntyneet esim. Musexin Biisilinna ja Sibelius-Akatemian Hittitehdas – tyyppisten valmennusohjelmien myötä. Näiden ohjelmien merkitys on ollut erittäin suuri ja toiminnan jatkamisella on suuri vaikutus musiikkialan kokonaiskehittymiselle.³²

^[1] 30. SUOMEN PÄÄOMASIOJITUSYHDISTYS RY WWW.FVCA.FI, 31. HTTP://WWW.BISNESENKELIT.FI/

^[2] 32. HAASTATELUT 11/12

TULEVAISUUS MUUSIKOIDEN SILMIN

Monipuolisuus on valttia – tutkimuksessa muusikoilta tiedusteltiin kymmenen eri kysymyksen avulla heidän arvioitaan muusikon ammatin eri alueiden muutoksista ja samalla siitä, kokivatko he nämä osat alueet enemmänkin uhkina vai mahdollisuuksina.

”Yritteliäs asenne tulee korostumaan levy-yhtiöiden ja keikkamyymälöiden jäädessä taka-alalle. Muusikolta vaaditaan moniosaamista, sillä teknologia on jo siihen valmis, mutta suuri osa muusikoista ei niinkään.”

Tutkimuksessa kävi ilmi, että suurimmat muutokset nähtiin talouden arvojen lisääntyvässä sekoittumisessa taiteen arvoihin sekä taiteen lisääntyvässä kaupallistumiseen. Nämä koettiin myös suurimpina uhkina mutta myös jossain määrin mahdollisuutena.

Useampien tyyllilajien osaamisen, taiteen soveltavan käytön, uusien musiikin tekemisen muotojen ja erikoistuneempien ja uudenlaisten yleisökontaktien merkityksen arvioitiin olevan kasvussa ja niiden tuomat mahdollisuudet nähtiin myös suurimpina.

Musiikin ulkopuolisten asioiden muutoksia arvioitaessa tekijänoikeuksiin liittyvät kysymykset koettiin suurimmaksi uhaksi.³³

Muusikkojen liiton puheenjohtaja **Ahti Vanttinen** mainitsee esiintyjien työllisyystilanteesta, että esim. kevyellä puolella teatterien tilaukset ovat nousussa. Kyse on suurista oikeuksista, jotka tuottavat palkki- on lisäksi esityskorvauksia. Lisäksi hänen mukaansa alalla pohditaan sitä, mikä on yksityisten yritysten panostus musiikin käyttämiseen esim. omissa tilaisuuksissaan. On arvioitu että ”firmakeikat” menevät talouden yleisten suhdanteiden mukaan; kysyntää arvioidaan olevan vähemmän vaikeina aikoina ja muusikkoja käytetään vähemmän koko yritys sektorilla. Tilanne on kuitenkin tosiasiallisesti säilynyt kohtalaisella tasolla. Vanttisen mukaan muusikkojen apurahojen ja tuotantotukien (ESEK ym.) määrässä ei ole nähtävissä suurta heikkenemistä. Musiikin edistämistä perustaminen pikemminkin avaa mahdollisuuksia ja laajentaa niitä.

Institutionaalisen orkesterisektorilla on Vanttisen mukaan esim. Euroopassa nähtävissä pienentämisen trendejä, mutta tämä ei vielä ole koskettanut Suomea. Paineet alkavat jo olla kuitenkin kohtalaiset täälläkin. Orkestereita on suojannut ajatus ensemblestä, josta on vaikea poistaa esim. yksittäisiä viuluja.

”Vapaa kenttä tuntuu poliittisesti olleen muutamalla ministerikaudella etusijalla rahoituksessa”, sanoo Vanttinen.³⁴

MUSIIKIN TUOTTAJAN NÄKEMYKSIÄ

”Alan kokonaisluvut osoittavat sen, että musiikkiyhtiöt ovat sopeutuneet uuteen markkinatilanteeseen. Uudet toimintamallit mahdollistavat vielä aiempaa tiiviimmän yhteistyön tuottajien arvokkaimman pääoman eli artistien kanssa. Samalla yhtiöt ovat entistä enemmän fokusoineet keskeisimpään tehtäväänsä, eli uusien artistien etsimiseen ja kehittämiseen sekä näiden markkinointiin. Myös digikaupan kehitys on lupaavaa ja kansainvälisen markkinakehityksen valossa digimarkkinan kasvu Suomessa jatkuu. Ei kuitenkaan pidä unohtaa sitä tosiasiaa, että yli 90 % digitaalisen musiikin kulutuksesta muodostuu laittomasta lataamisesta. Jotta ammattimainen sisältötuotanto voi Suomessa jatkua myös tilanteessa, jossa musiikin myynti tapahtuu pääosin digitaalista palvelusta, on laittomaan lataamiseen puututtava laajamittaisesti ja tehokkaasti. Tämä edellyttää valtiovaltaa juhlapuheiden sijaan toimenpiteitä. Uusille palveluille ja digitaaliselle sisältökaupalle on turvattava reilu toimintaympäristö. Myös Internet palveluntarjoajien on otettava huomattavasti aktiivisempi rooli nettipiratismiin kitkemisessä.”

- **Lauri Rechartt**³⁶

Lyhdyn (Luovan työn tekijät ja yrittäjät) Taloustutkimuksella vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan nettipiratismiin aiheuttamat menetykset olivat vuositasolla noin 355 miljoonaa euroa. Musiikin osuus tästä oli 73 miljoonaa. Tämän mukaan myös suomalaiset musiikintekijät ovat menettäneet ison osan tuloistaan sen vuoksi, että laittonta imurointia ei ole saatu kuriin.³⁷

Piratismi on ammattimaista, ilman oikeudenhaltijoiden lupaa tapahtuvaa tallenteiden valmistamista tai kopiointia. Piratismia on myös tällaisten laittomien tuotteiden maahantuonti ja levittäminen yleisölle. Piratismia

on myös tekijänoikeudella suojatun materiaalin esittäminen/levittäminen internetin välityksellä, joko fyysisinä tallenteina tai tiedostoina.

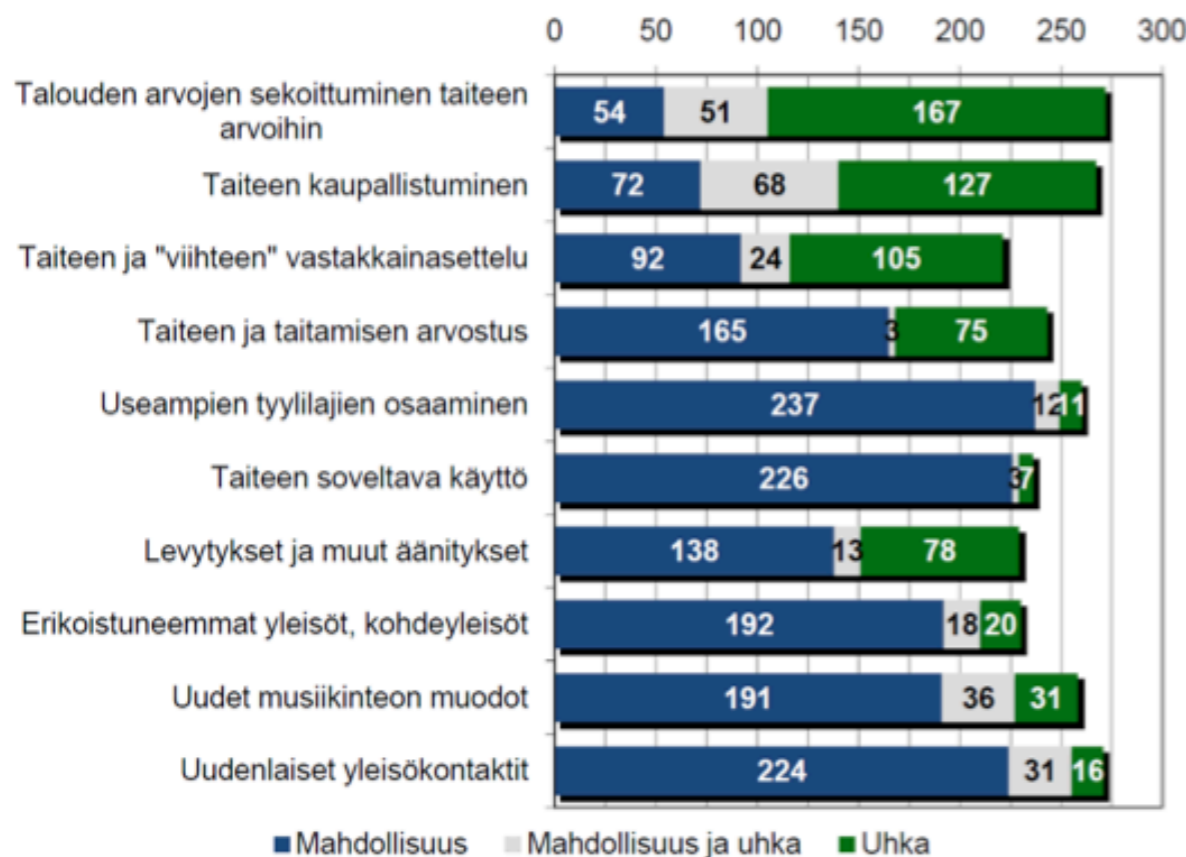
- **Suomen Musiikkituottajat, IFPI Finland** (www.ifpi.fi)

Voidaan siis todeta, että laitton lataaminen on kansantaloudellisesti haitallista sen syödessä laillista liiketoiminnallista tuloa.

MUSIIKIN KUSTANTAJAN TULEVAISUUS

Suomen musiikkikustantajat ry:n toiminnanjohtajan **Pekka Sipilän** mukaan tulevaisuus on valoisa. Hänen mukaansa pienet yhtiöt ovat notkeita ja nopeita ja tuovat alalle eloa. Työ jakautuu useamman toimijan kesken, pienet löytävät potentiaalit artistit ja suuret levittävät ne maailmalle. Hänen mukaansa esimerkiksi kansainvälinen osaaminen on kasvanut suuresti mm. jo aiemmin mainittujen Biisilinnassa ja Hittitehdas -konseptien myötä.

Sipilä näkee kasvua nimenomaan viennissä. Vuonna 2010 suomalaisen musiikin viennin kokonaisarvo oli 34,5 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuoteen oli lähes seitsemän prosenttia. Musiikin synkronointi saattaa olla tulevaisuudessa kasvava alue kun elokuviin, peleihin, mainoksiin ym. sijoitetaan musiikkia. Tällöin tunnettu musiikkikappale hyödyttää ”sijoituskohdetta” (esim. mainoksissa) tai kohde tekee kappaleen tunnetuksi (Bond-elokuvat). Muita potentiaaleja kasvualueita ovat Sipilän mukaan lyriikat, joille on valtavasti käyttöä ja jotka nykyään leviävät laittomasti netissä, sekä näyttämömusiikki, jossa olemassa olevasta musiikista tehdään näyttämöversioita (esim. Juice-musikaali). Näiden alueiden kasvaminen kasvattaa musiikin kustantajien tulorahoitusta, josta osa generoituu myös musiikin tekijöille.³⁸

Kuvio 16. Arviot muusikon ammatin eri puolista mahdollisuus vai uhka –näkökulmasta.³⁵

32. HANNU TOLVANEN & MIRKA PESONEN, ”MONIPUOLISUUS ON VALTTIA” RYTMIMUSIIKIN KENTÄN MUUTOS JA OSAAMISTARPEET, 2010, MUSIIKKIALAN TOIMINTAYMPÄRISTÖT JA OSAAMISTARVE – TOIVE, OSARAPORTTI 8, SIBELIUS-AKATEMIA, 33. HANNU TOLVANEN & MIRKA PESONEN, ”MONIPUOLISUUS ON VALTTIA” RYTMIMUSIIKIN KENTÄN MUUTOS JA OSAAMISTARPEET, 2010, MUSIIKKIALAN TOIMINTAYMPÄRISTÖT JA OSAAMISTARVE – TOIVE, OSARAPORTTI 8, SIBELIUS-AKATEMIA 34. HAASTATTELU AHTI VÄNTTINEN 11/12. 35. HANNU TOLVANEN & MIRKA PESONEN, ”MONIPUOLISUUS ON VALTTIA” RYTMIMUSIIKIN KENTÄN MUUTOS JA OSAAMISTARPEET, 2010, MUSIIKKIALAN TOIMINTAYMPÄRISTÖT JA OSAAMISTARVE – TOIVE, OSARAPORTTI 8, SIBELIUS-AKATEMIA

36. MUSIIKKITUOTTAJAT IFPI, UUTINEN 7.2.2011 ÄÄNITTEIDEN MYYNTI SUOMESSA VUONNA 2010: [HTTP://WWW.IFPI.FI/UUTISET/ARKISTO/AANITTEIDEN%20MYYNTI%20SUOMESSA%20VUONNA%202010](http://www.ifpi.fi/uutiset/arkisto/aanitteiden%20myynti%20suomessa%20vuonna%202010)
37. [HTTP://WWW.KULTTUURIUUTISET.NET/GALLUP/PIRATISMIN_TUOMAT_MENETYKSET_2010](http://www.kulttuuriuutiset.net/gallup/PIRATISMIN_TUOMAT_MENETYKSET_2010) 38. HAASTATTELU PEKKA SIPILÄ 11/12

5. Johtopäätöksiä ja esille nousseita kysymyksiä

Katsauksen haastattelujen perusteella rahoituksessa ei näytä olevan suuria aukkoja tai puutteita. Lähinnä käynnissä tuntuu olevan toimintamallien muutos, jossa tekeminen pirstaloituu entisestään. Musiikkialalla on tulevaisuudessa entistä vähemmän yhden asian tekijöitä.

Tämä edellyttää muutoksia mm. työllisyyslainsäädäntöön joustavan työn tekemisen mahdollistamiseksi. Samoin ministeriöiden yhteistyötä tulee vahvistaa julkisen rahoituksen linjausten yhdenmukaistamisessa. Musiikkialan yritysten toimintaympäristön ja liiketoimintamahdollisuuksien kehittämisellä vahvistetaan myös luovaa, musiikkia synnyttävää kenttää. Tekijöiden toimintaa resursoidaan sekä julkisella rahoituksella että vahvalla yrityskentän toiminnalla.

Musiikin tekijöillä on luovan talouden kehille asemoitumisestaan riippuen erilaisia motiiveja työskentelyynsä. Yhtäläillä rahoittajilla on erilaisia motiiveja ja resursseja osallistua musiikkialan rahoitukseen.

Pääomarahoituksen lisääntyminen edellyttää tekijänoikeuskorvauskäytäntöjen kehittämistä. IP-oikeuksien tulisi olla myös kaupallisesti hyödynnettävissä.

Voidaan summata että yhteisenä tavoitteena on hyvinvoiva, monipuolinen ja sisältörikas musiikin luomisen kenttä. Siellä tuotetaan laadukasta musiikkia, jota voidaan hyödyntää sekä kaupallisesti että taiteellisesti monenlaisiin tarkoituksiin.

RAHOITUKSESTA JA SEN KEHITTÄMISESTÄ

Varsinaista pääomasijoitusrahoitusta perinteisessä mielessä, on ohjautunut musiikkialalle vähän. Suurimmat haasteet alalle sijoittamiseen liittyvät IP-oikeuksien (Intellectual Property) hallintaan ja tuoton epävarmuuteen.

Musiikkituotteet sijoittuvat mielikuvabisneksen alueelle, jossa niiden menestymisen ennustettavuus on epävarmaa. Investointipäätökset pohjautuvat perinteisten skenaarioiden projektointiin eikä substansiossaamista edellyttämään kykyjen identifiointiin.

Tarjonnan lisääntyessä investointien tuotto on myös muuttunut epävarmemmaksi, mikä on osaltaan vähentänyt esim. levy-yhtiöiden innoitusta investoida uusiin artisteihin. Ansaintalogiikoiden kehityksessä esim. uusien jakelukanavien ja formaattien myötä avautuu toisaalta uusia markkinoita ja uudenlaista kysyntää.

Sijoittamisen tulisi kohdistua monipuolisemmin esim. uudenaisten, 360° yhtiöiden liiketoimintapohjan lujittamiseen, jotta yhtiöt saavat kasvatettua IP-oikeuksien pääomaa ja katalogiaan myös kansainvälisesti (yksittäisten artistien tuotantoja) laajemmalle pohjalle ja siten varmistettua useampia ns. hittibiisejä.

Artistin tai yhtyeen imagon rakentaminen on useimmiten verrattain hidasta. Tämä merkitsee myös sijoitetun pääoman hidasta takaisin tuloutumista.

Luovien alojen yritystoiminta poikkeaa selvästi perinteisten yritysten toiminnasta. Yritys perustetaan usein lähtökohtaisesti projektien tuotantoinstrumentiksi, eikä sen ydinliiketoimintaan kiinnitetä juurikaan huomiota. On selvää, että yritysten kasvu jää tällöin rajalliseksi eikä se herätä luottamusta mm. rahoittajissa. Moniin yrityksiin kaitaan ennen kaikkea neuvontaa ja konsultointia liiketoiminnan ja rahoitushankinnan kehittämiseksi.

IPR-OMAISUUDEN ARVOTTAMINEN

IP-oikeudet ovat musiikkialan yrityksille jokseenkin ainoa pääoma, mutta tällä hetkellä niiden arvottaminen ja tuominen taseeseen on lähes mahdotonta. Tämä taas vaikeuttaa rahoituksen saamista vakuuksien puuttuessa. Hyväksyttävien menetelmien ja arvottavan mittariston kehittäminen on tärkeää alan liiketoiminnan kehittämisen kannalta.

JULKINEN RAHOITUS

Julkisella sektorilla on toteutettu mm. Euroopan rakennerahastojen tuella useita luovien alojen kehittämishankkeita, joilla hyvistä aloitteista huolimatta ei ole kuitenkaan onnistuttu luomaan koherenssia näiden alojen liiketoiminnan kehittämisen laajaan kuvaa. Tästä syystä hankkeiden vaikutukset ovat usein jääneet suhteellisen pieniksi. Tämä johtuu usein hankkeiden riittämättömästä resursoinnista sekä niiden lyhyistä kestoista.

Yleisesti pitäisikin pohtia onko musiikkialan julkisessa rahoituksessa esim. taiteen tekemisen apurahoitamisen ja toisaalta yritysten kehittämisen rahoittamisen kautta linja eteenpäin ja samansuuntainen? Onko luovan talouden kokonaiskehittämisessä näkyvillä yhteistä linjaa ytimen ja uloimpien tasojen kehittämisessä: ajatellaanko että musiikkialan yritystoimintaa kehittämällä ja kasvattamalla vahvistetaan myös musiikin luomisen mahdollisuuksia? Miten varmistetaan että tällöin myös ei-kaupallisemmalla musiikilla on mahdollisuuksia?

LAINSÄÄDÄNNÖN PÄIVITTÄMINEN TAITEILIJATOIMINNAN OSALTA

Verotuskäytäntöjä tulisi kehittää. Opetus- ja kulttuuriministeriö linjasi raportissaan Luova kasvu ja taiteilijan toimeentulo kolme toimenpide-ehdotusta taiteilijan verotuksen ja sosiaaliturvan kehittämiseksi:

- Kehitetään verotukseen ja sosiaaliturvaan taiteen tekemisen näkökulmasta toimivat tasausrjestelmät.
- Toteutetaan oikeus siirtää tuloja verovapaasti tekijäntilille urheilijoiden tapaan.
- Kehitetään sosiaaliturvassa taiteilijoille järjestelmä, jossa viimeisen vuoden tulojen sijaan otetaan huomioon kolmen viimeisen vuoden tulot.³⁹

Tämän lisäksi työllisyysjärjestelmää tulisi kehittää vastaamaan tilannetta, jossa henkilöt työllistyvät usean mallin mukaisesti osa-aikaisesti yrittäjinä, palkansaajina ja freelancereina ym. Lisäksi tulisi selvittää edelleen mahdollisuutta tulouttaa tekijänoikeustuloja yrityksen tilille, joka on esim. Ruotsissa mahdollista.

Hyvitysmaksu tulisi saattaa nykyaikaan. Suomessa hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista ja maksun suuruudesta päättää valtioneuvosto. Teknologian kehittyminen on tuonut paineita myös hyvitysmaksun laajentamiseen koskemaan myös uusia laitteita, joita käytetään kopiointiin

PUHDAS TAITEELLINEN VS. PUHDAS RAHALLINEN TUOTTO

Edellä esitetyn valossa tulisi pohtia, pitäisikö esim. apurahapolitiikassa keskittyä nykyisenlaiseen pienten sirpaleiden rahoittamisen sijasta suurten kokonaisuuksien rahoittamiseen. Selvittämistä edellyttää myös se, miten apuraharahoituksen mahdollinen väheneminen tulevaisuudessa vaikuttaa taiteen tekemiseen sekä se, mikä on yleisön merkitys musiikin tekemisen motivaatioon? Musiikkia käytetään viihdyttämiseen, itsensä ilmaisuun, ohjaamaan tunnetiloja, terapiaan, parantamaan, osana uskonnollisia rituaaleja, ajan tai kulttuurin hengen kuvastajana sekä tuottamaan lisäarvoa palveluille, tuotteille, liiketoiminnalle, jne.

Onko musiikin käyttäjän motivaatioita ymmärretty riittävästi ja voidaan sitä hyödyntää kasvun osatekijänä? Haetaanko hittejä vai tehdäänkö taidetta?

Syntyykö tästä tarpeita muuttaa alan rakenteita esimerkiksi alan yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja vahvistaa sitä kautta myös musiikin tekemistä?

Pitäisikö tässä valossa pohtia mikä on asioiden painoarvo; tuetaanko ensin sisältöä ja sitten liiketoiminnan kehittämistä?

39. LUOVA KASVU JA TAITEILIJAN TOIMEENTULO, RAPORTTI SELVITYSTOIMENPITEISTÄ JA SELVITTÄJÄ TARJA CRONBERGIN ESITYS HALLITUSOHJELMATAVOITTEIKSI, OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN TYÖRYHMÄMUISTIOITA JA SELVITYKSIÄ 2011:19

Teoston logo

Teoston logo

HAASTATTELUT:

- Ano Sirppiniemi, Teosto
- Aku Alanen, Tilastokeskus
- Paula Karhunen, Taiteen keskustoimikunta
- Tommi Kyyrä, Musiikkituottajat – IFPI Finland ry
- Pekka Sipilä, Suomen Musiikkikustantajat ry
- Ahti Väättinen, Muusikkojen liitto ry
- Tommi Tuomainen, Elements Music
- Tuomo Tähtinen, Music Finland
- Mikko Heiniö, säveltäjä
- Iiro Rantala, säveltäjä
- Taavetti Mutanen, ELY-keskus
- Mari Isbom, Tekes
- Tanu-Matti Tuominen, luova johtaja, Vision+
- Petri Haussila, TUM Records Oy

LÄHTEET:

- Alanen Aku, Elävän musiikin markkinat käännekohdassa, artikkeli Tieto&trendit 3/2011
- Argillander Timo ja Martikainen Virpi, Musiikkiala 2009, Digital Media Finland Oy, Music Export Finland 2009
- http://www.bisnesenkelit.fi/
- Elvis ry, vuosikertomus 2011
- Ely-keskus, http://www.Ely-keskus.Fi/fi/elinkeinottojoasaaminenjakulttuuri/yritystoiminta/sivut/default.aspx
- Gramex, vuosikertomus 2011
- http://www.gramex.fi/fi/taiteilijat_ ja_tuottajat
- Petri Haussila, TUM Records Oy
- Hoppania Leena, Luova talous pelastajana, IPR-Info 4/2011
- Karhunen Paula, Taidetoimikuntien myöntämä tuki 2011, Taiteen keskustoimikunta, Tilastotiede 1/2012
- Lukkari Ulla, toim. Luova Raha, Näkökulmia luovien alojen rahoitukseen. Hermia Oy:n julkaisuja 2011. Tampere

Teoston logo

Teoston logo

- Luova kasvu ja taiteilijan toimeentulo, Raportti selvitystoimenpiteistä ja selvittäjä Tarja Cronbergin esitys hallitusohjelmatavoitteiksi, Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:19
- Luovuudesta kasvaa ja uudistumista. Luovaa taloutta edistävät julkiset toimet ja kehittämislinjaukset. TEM julkaisuja/ Innovaatio 40/2012
- Lyhty ry, http://www.kulttuuriuutiset.net/gallupit/piratismi_n_tuomat_menetykset_2010
- Porter, M. E.. What is strategy? Harvard Business Review, November–December, 61-78. The value chain, 1996
- Purma Ranja, ”Kyllä hyvät aina töitä saa”, Musiikkialan perustuskinnon vuosina 2005–2010 suorittaneiden sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin, Suomen konservatorioliitto – Finlands konservatorieförbund ry. Paino: S-paino Oy, Helsinki 2012
- Pönni, Veijo: Anna mulle tähtitaivas : Selvitys suomalaisen musiikkitoimialan taloudesta ja tulevaisuudesta. Teosto 75, 1928-2003. Teosto, 2003
- Suomen pääomasijoitusyhdistys ry www.fvca.fi
- Suomen Sinfoniaorkesterit ry
- Teatteritilastot 2011, Tinfo – Teatterin tiedotuskeskus ry
- Tekes, www.tekes.fi
- Teosto, vuosikertomus 2011
- http://teosto.fi/fi/tekijat_ ja_kustantajat.html
- Tolppanen Eero, Tuomainen Tommi, Musiikkialan talous Suomessa 2011. Music Finland 2012.
- Tolvanen Hannu & Pesonen Mirka, ”Monipuolisuus on valttia” Rytmimusiikin kentän muutos ja osaamistarpeet, 2010, Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, Osaraportti 8, Sibelius-Akatemia
- Yrittäjyysväylä,http://www2.edu.fi/yrityajyysvayla/?page=214

Teoston logo

Teoston logo

TOIMIJOITA

Teosto ”Teosto on aatteellinen, voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka säveltäjät ja musiikinkustantajat perustivat vuonna 1928 valvomaan etujaan. Teosto edustaa 26 000:ta kotimaista ja lähes kolmea miljoonaa ulkomaista säveltäjää, sanoittajaa, sovittajaa ja musiikinkustantajaa. Teosto myöntää esitys- ja tallennusluvut tekijöiden puolesta ja kerää tiedot teosten käytöstä. Viime vuosina Teosto on jakanut **lähes 90 prosenttia** musiikin esitystuloista **musiikin tekijöille ja kustantajille ja kotimaisen musiikin edistämiseen**. Lopulla katetaan yhdistyksen toimintakulut.

Teosto kerää ja tilittää musiikintekijöille ja kustantajille korvaukset heidän musiikkinsa julkisesta esittämisestä ja tallentamisesta.”

Teoston logo

- Teosto toimii yhdyssiteenä kahden asiakasryhmänsä, musiikintekijöiden ja musiikkia käyttävien yritysten ja yhteisöjen välillä.
- Musiikin käyttäjäasiakkaita ovat muun muassa TV- ja radioyhtiöt, konserttien ja tapahtumien järjestäjät, ravintolat ja muut liiketoiminnassaan musiikkia käyttävät yritykset ja yhteisöt.³⁸

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Selvyyden vuoksi on hyvä erikseen korostaa eroa Teoston ja Gramexin keräämien korvausten luonteessa. Teoston keräämät korvaukset liittyvät säveltäjien, sanoittajien ja sovittajien luomiin teoksiin, kun taas Gramex keskittyy teoksia hyödyntäviin tallenteisiin.

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Suomen säveltäjät ry:ssä on n. 190 jäsentä, joista 28:lla on valtion taiteilija-apuraha. Suurin osa säveltäjistä tekee siten elannokseen myös muuta; esim. kirjoitustöitä alalta sekä toimivat lähinnä opetustehtävissä ja luottamustoimissa (esim. hallituspaikat, kokouspalkkiot + vuosisipalkkiot).

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Musiikkialan rahoitus

Musiikkialan rahoitus

MÄÄRITELMIÄ

Sanoittaja

”Sanoittajalla tarkoitetaan yleensä musiikkikappaleen sanoituksen kirjoittajaa. Sanoittaja kirjoittaa sanat laulun sävelmään tai päinvastoin.

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

Teoston logo

^[1] Teosto ”Teosto on aatteellinen, voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka säveltäjät ja musiikinkustantajat perustivat vuonna 1928 valvomaan etujaan

^[2] Teosto ”Teosto on aatteellinen, voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka säveltäjät ja musiikinkustantajat perustivat vuonna 1928 valvomaan etujaan

^[3] Teosto ”Teosto on aatteellinen, voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka säveltäjät ja musiikinkustantajat perustivat vuonna 1928 valvomaan etujaan

^[4] Teosto ”Teosto on aatteellinen, voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka säveltäjät ja musiikinkustantajat perustivat vuonna 1928 valvomaan etujaan

^[5] Teosto ”Teosto on aatteellinen, voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka säveltäjät ja musiikinkustantajat perustivat vuonna 1928 valvomaan etujaan

Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

Lauttasaarentie 1, 00200 Helsinki

puh. 09 681 011 • faksi 09 677 134

teosto@teosto.fi • www.teosto.fi

www.facebook.com/musiikintekijoidenjarjesto

Asiakaspalvelu puh. 010 808 118

01080-palvelunumeroon soitetut puhelut 8,28 snt/puhelu + 5,95 snt/min.
Kaikista matkapuhelinliittymistä 8,28 snt/puhelu + 17,04 snt/min. Hinnat sis. alv 23 %.